июлиин 21 | ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

(8079) | 1956 оной июлиин 22, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Мүнөөдэр— түмэрзамшадай һайндэр

[ж]элдэ түмэрзамшадай Бухэ- ... Үдэр ажалшадай айхабтар ...алай ба политическэ дэб- ... оршон байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Коммунистическэ об- ... байгуулжа байһан советскэ ... табадахи табанжэлэй түсэбэй болзорһоонь урид дүүргэв. ...эй XX съезд дээрэ баталан ... зургаадахи табанжэлэй мүнөө бэелүүлэгдэжэ эхилэн-

...скэ засагай тогтоһон түрүү- ...эрһөө хойшо Коммунистиче- ...ти, Советскэ правительство ...замай транспортые хүгжөөхэ ... анхаралаа ехээр хандуул- ...һан юм. Тэрэнэйнь ашаар ...кэ Союз хүгжэнги түмэр ... агуухэ держава болонхой. ...шэ табадахи табанжэл соо ...амшад ашаа шэрэхэ гүрэнэй ...е болзорһоонь урид дүүргэв. ...оодо манай Зүүн Сибириин ...амшад табанжэл соо ашаа ...зээ 1950 онойхиһоо аяар 60 ...тээр дээшэлүүлжэ, гансахан ...ндо 40 шахуу миллион түхэ- ...олзо доход түсэбһөө гадуур ...ан байна.

...ер зам ороноймнай ажабай- ... тон ехэ удхашанартай. Тэрэ ... ороноймнай арадай ажахын ...һалбаринуудта хэрэглэгдэжэ ... юумые зөөдэг гол шухала ...орт мүн.

...өө зургаадахи табанжэлэй ...шын жэлдэ ороноймнай тү- ...шад социалистическэ хүдөө ...е эрид шууд хүгжөөхэ, про- ...енностьда техническэ дэбжэл- ...лаха талаар бүгэдэ арадай ...дэ эдэбхитэйгээр хабаадал- ... Хүдөө ажахыда хэрэгтэй эл- ...ашина зэмсэгүүдые, барилгын ... болон бусад ашаануудые хэ- ...шэдтэнь түргөөр хүргэхын ... тэдэ оролдоно.

...ай Бурят-Монголойшье Ле- ... ордентэ паровозо-вагонно за- ... олон минган хүдэлмэришэд ... замай транспортда парово- ...е олоор үгэдэг болонхой. Рес- ...ыемнай территори дээгүүр га- ... түмэр замуудта ажаллагша- ...дунда алдар солотой болоһон ...уд улам олошорно. Машинист- ... нүхэд Елисафенко, Сватов, ...ов болон бусад хүндэ ашаа- ...поезднуудые жолоодохо талаар ... дүй дүршэлтэй боложо, һара- ... һарада ажалай үндэр бүтээсэ ...ана. Үнгэрэгшэ 1955 ондо Улан- ... отделениин түмэрзамшад ашаа ...хэ түсэбөө болзорһоонь урид ...лэн дүүргээ һэн. Мүнөөшье, ... оной түрүүшын хахад соо һай- ... хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үе ...хахад миллион тонно шахуу ...н түсэбһөө гадуур шэрэгдээ, тү- ...ын ехэ нүүрһэн арьбалагдаа. ...эрэшэлэн отделениин вагонни-

гууд паровознигуудһаа дутуугүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Замай 13-дахи дистанциин коллектив һайн үрэ дүнтэйгөөр ажаллажа байна.

Эдэ амжалтанууд түмэрзамшадай һанаа сэдьхэлые амаруулха ёһогүй. Арадаймнай ажахын туйлай ехэ барилганууд, шэнэ табанжэлэй түсэб түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон харюусалгатай зорилгонуудые табина гээшэ.

Түмэрзамшад хадаа ашаа шэрэлгые хайшан гээл һаа түргэдхэхэ, замайнгаа хүдэлмэрие зааханшье таһалдалгүйгөөр ябуулхые сат үргэлжэ оролдохо уялгатай. Гэбэшье, отделениин хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Депонуудай цехүүдтэ ажалай түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи хэрэглэхэ талаар тэмсэл һулаар ябуулагдана. Ашаа тээлтэдэ механизмууд дүүрэнээр ашаглагданагүй. Һүүлэй үедэ модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинуудта модо ашаалха вагонууд сат соогоо үгтэнэгүй. Мүн түмэр замаар ябаһан пассажирнуудай эрилтэ ёһотой культурнаар хангагдадаггүй байна.

Советскэ түмэрзамшад мүнөөдэр өөһэдынгөө заншалта һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор хандажа, бии байһан дутагдалнуудаа түргэнөөр усадхаха хэмжээ абаха ёһотой. Түмэр замай бүхы механизмуудые, станци бүхэнэй ажахые эмхитэй гуримтайгаар хүтэлбэрилхэ ябадал хангаха гээшэ партийна, профсоюзна организацинуудай шухала зорилгонууд болоно.

Партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинууд транспорт дээрэ ажалай журам бэхижүүлхэ, ашаа шэрэлгын графигые таһалдуулхагүйн түлөө оролдохо, түмэрзамшадай дунда политическэ ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха уялгатай.

Түмэр замай транспортын хүтэлбэрилэгшэд социалистическэ мүрысөө түргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые халан абалга эмхидхэхэ байна. Тиин таряа хуряалтын эхилхэтэй хамта гүрэндэ тушаагдаһан ороохо таряа шэрэхэ вагонуудые эртээнһээ бэлдэхэ, жэлэй хоёрдохи хахадай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шухала хэмжээнүүдые хараалха зэргэтэй.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байна. Улан-Удын отделениин түмэрзамшадай энэ мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсажа, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө доторойнгоо бүхы арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ байһандань найдагдана.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

Үрэ, жэмэс болон виноград бүри ехээр ургуулжа абаха, бэлэдхэхэ тухай

Үрэ, жэмэс ба виноград бүри ехээр ургуулжа абаха ба бэлэдхэхэ тухай асуудалые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө.

КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тэмдэглэбэ. Үрэ, жэмэстэ модонуудай ба виноградннгуудай талмайе колхозууд болон совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ зарим зэргээр үргэдхөө, үрэ, жэмэс ба виноград бэлэдхэлгэ ехэ болоо. Гэбэшье, сад ба виноград тарилга колхозууд болон совхозуудта хүдөө ажахын эгээн лэ гээгдэнги һалбаринууд болоно. Олон колхозуудта садууд болон виноградннгууд багаханууд талмай дээрэ таригдадаг дээрэһээ товарна продукци үгэжэ шадахагүй байна. Ургамалнуудай хойноһоо муугаар харууһалагдана, садууд болон виноградннгуудынь таруугаар тариганхай, тэдэнэй олонхиие тойруулан хамгаалалгын зурууд модо һөөгүүд таригдаагүй байха юм; олонхи колхозуудта виноградннгуудынь тулгагүй байһаар; органическа ба минеральна үтэгжүүлтэ багаар хэрэглэгдэнэ, садууд болон виноградннгуудые уһалха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй, тиимэһээ хаһа саг соогоо уһалагдадаггүй, үрэ, жэмэстэ модонуудай хоротонтой болон үбшэнтэй тэмсэл ёһотойгоор хэгдэнэгүй. Энээнһээ уламжалан үрэ, жэмэс болон виноградай ургаса, тэрэниие суглуулжа абалга бага байһаар, мүн ургасын гээлтэ хоролто ехээр гарадаг байна. Үрэ, жэмэс ба виноградай талаар хүн зоной ба эдеэ хоол буйлуулдаг промышленностиин хэрэглэмжэ тон дутамагаар хангагдана.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство, СССР-эй Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нүүд, партиин крайкомууд, обкомууд, республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд ба облисполкомууд хүдөө ажахын эдэ һалбаринуудые хангалтагүйгөөр эрхилнэ, сад ба виноград тарилта хүгжөөхэ хэрэг һайжаруулха тушаа МТС-үүдтэ, колхозуудта, совхозуудта зохихо эрилтэ хэнэгүй.

Үрэ ба жэмэс бэлэдхэхэ, буйлуулха, хадагалха, мүн түмэр замай ба автомобильна транспортаар зөөхэ, тэрэшэлэн тэдэниие худалдаха хэрэгтэ горьтой дутуунууд бии.

Химическэ промышленностиин министерство хорото химикадуудые болон минеральна үтэгжүүлтэ тон дутамагаар үйлэдбэрилэн гаргана. Садууд болон виноградннгуудай газарые элдүүрилхэ тусхай тракторнуудые, машинанууд болон багажа зэбсэгүүдые ухаалан зохёожо, үйлэдбэрилхэ хүдэлмэрие тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство удааруулна.

Үрэ, жэмэс ба виноград нилээд ехээр ургуулан абадаг ба бэлэдхэдэг болохо, мүн эдэ продуктнуудаар хүн зониие, тиихэдэ эдеэ хоол буйлуулдаг промышленностиие — иимэ зүйлнүүдээр хангаха зорилгоор КПСС-эй Центральна Комитет ба ССР Союзай Министрнүүдэй Совет иигэжэ уялгалба:

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство, СССР-эй Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нүүд, партиин крайкомууд ба обкомууд, республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд ба облисполкомууд:

колхозууд болон совхозуудта садуудай, жэмэсүүдэй ба виноградннгуудай талмайе горьтойгоор үргэдхэхэ, тэдэнэй хойноһоо харууһа һайжаруулха хэрэг хангаха, тэрэшэлэн ойрын жэлнүүдтэ ниитэ дээрэнь үрэ, жэмэс болон виноград суглуулжа абалгые 1,5—2 дахинһаа бага бэшээр дээшэлүүлхын тулада органическа ба минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ, хүгшэржэ муудаһан модонуудые һэлгэн шэнэлхэ, виноградннгуудта тулга хэхэ ба тарилгые уһалха хэрэг хангаха ёһотой;

хатааһан фрукт ехээр абадаг болохын тулада Узбекскэ ССР-тэ, Таджикска ССР-тэ, Туркменскэ ССР-тэ, Киргизскэ ССР-тэ ба Казахска ССР-эй урда талын районуудта үрэтэ культурануудые, Украинска ССР-тэ, Грузинска ССР-тэ, Молдавска ССР-тэ, Краснодарска хизаарта — чернослива, субтропическа районуудта — лимон мандарин ба апельсин тариһан талмайе үргэдхэхэ хэрэгые; Хойто Кавказда, Закавказида, Дунда Азида, Украинын ба Молдавиин урда талын районуудта грецкэ һамар, фундук, каштан болон бусад һамарта культурануудай, центральна районуудта, илангаяа поли хамгаалха ба саб жалгануудые бүхэлхэ зорилгоор модо тарихадаа ой соо ургадаг һамарта һөөгүүдые (лещинэ) тарилгые үргэдхэхэ хэрэгые хангаха;

модо тарилгын хэмжээе ба ямар түрэлэй болон сортын модо тариха байһанаа, бэелүүлэгдэхэ ёһотой гидромелиоративна хэмжээ-ябуулгануудые, сад хамгаалха зурууд модо тарилгые, газараа хахалалтын гүнзэгые ба тэрэниие үтэгжүүлгые хараада абан сад ба виноград тарилгые хүгжөөхэ хөлын хараата түсэб зохёохыень сад, жэмэс болон виноград таридаг колхозуудта һайшаан дурадхаха;

илангаяа Москва, Ленинград, Горький, Тула, Куйбышев; Свердловск, Челябинск, Минск, Рига, Киев, Харьков, Днепропетровск, Запорожье, Сталино болон бусад томо городууд ба промышленна центрнүүд шадарай районуудта жэмэсүүдые (гулзээргэнэ, крыжовник, үхэр нюдэ ба малина) тарилгые үргэнөөр эмхидхэхэ;

садууд ба виноградннгууд соо хүдэлмэри хэхэ тусхай тракторнуудаар, машинануудаар, багажа зэбсэгүүдээр, ургамалнуудай хоротонтой болон үбшэнтэй тэмсэхэ аппаратураар ойрын хоёр-гурбан жэлэй турша соо МТС-үүд болон совхозуудые хангаха; садай болон виноградннгай һайн шанартай гар багажа зэмсэгүүдые республиканuудай предприятинуудта үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ;

зоно соонь томо садууд ба виноградннгуудтай колхозуудай бии байһан МТС-үүдтэ садай садово-виноградна гү, али садово-овощно тракторна бригадануудые байгуулжа, тэдэниие дүршэлтэй бригадирнууд болон трактористнуудаар хангаха, тиихэдэ садууд болон виноградннгуудай талмайн ехэ бэшэ байгаа һаань шухала болохо прицепной ба навесной багажа зэмсэгүүдээр хангагдаһан тракторна тусхай агрегадуудые тодолон үгэхэ;

хүдэлмэришэд ба албахаагшадай хамтаараа сад тарилга хүгжөөлгые бүхы хэмжээгээр урмашуулха, сад тарихын тулада город шадарай газар дээрэһээ участогуудые тодолон үгэдэг болохо, колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бууса шадарай участогуудта, тэрэшэлэн газарай участогтай һургуулинуудай, больницануудай, хүүгэдэй садуудай дэргэдэ, совхозуудай, МТС-үүдэй бууса шадарай газарнууд дээрэ садууд болон виноградннгуудые тарилгада, мүн түмэр замай, шоссейнэ ба юрын харгынуудай, тэрэшэлэн городууд болон тосхонуудай үйлсэнүүдэй хажуугаар үрэтэ ба һамарта модонуудые һуулгалгадань туһаламжа үзүүлхэ;

шэнэ ба боро газар элдүүрилжэ байһан районуудта (Сибирь, Дальна Восток, Казахска ССР-эй хойто талын областьнууд) колхознигуудай, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бууса шадараа сад тарилгые хүгжөөлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха, үбэлые тэсэжэ ядадаггүй ургаса һайнтай сортын үрэ, жэмэстэ модонуудай ба жэмэсэй һөөгүүдэй, тэрэшэлэн гоёолтын ургамалнуудай тарилгын материалнуудаар шэнээр һуурижахаяа ошоошодые хангахын тулада эдэ районуудта питомнигуудые эмхидхэхэ;

садууд болон виноградннгуудые үбшэнһөө болон хоротонһоо хамгаалха хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, тиихэдээ ургамалнуудые хоротонһоо болон үбшэнһөө хамгаалха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абалгын түлөө, тэрэшэлэн бууса шадарайнгаа участогууд дээрэхи үрэ жэмэстэ ба виноградна ургамалнуудайнгаа хоротонтой болон үбшэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри үнгэргэлгэдэнь колхознигуудта, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэ туһаламжа үзүүлхын түлөө харюусалгые МТС-үүд ба совхозуудай директорнүүдтэ, колхозуудай правлениндэй түрүүлэгшэнэртэ даалгаха;

республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта үрэтэ модонуудай ба жэмэстэ һөөгүүдэй тарилгын материалнуудые, тиихэдэ урда зүгэй районуудта нютаг нютагтань тааруу ургаса һайнтай, һайн шанартай ба үбэлые тэсэмгэй сортын виноградай тарилгын материалнуудые колхозууд, совхозууд, организацинууд болон хүн зоной тарилгын материал хэрэглэлгые хүсэдөөр хангажа шадахаар ургуулхын тулада питомнигуудые эмхидхэжэ, тэдэниие хэрэгтэй болохо техникээр хангаха; ой модон соо байгуулагдаһан питомнигуудта үрэ, жэмэстэ ба виноградна модонуудай эшэнүүдые ургуулалгые горьтойгоор нэмээхэ;

городуудта, хүдэлмэришэнэй ба дачна поселогуудта хүдэлмэришэд болон албахаагшадай бууса шадарай үрэ, жэмэстэ ургамалнуудай хоротонтой ба үбшэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри үнгэргэлгые ба хүн зондо аппаратура барюулхаар үгэжэ байлгые коммунальна ажахын органуудта, модо тарижа ногооруулха ба садово-паркова байгуулалтые эмхидхэхэ организацинуудта даалгаха. Хорото химикадуудые оложо абалгадань колхознигуудта туһалхыень, тэрэшэлэн бууса шадарайнгаа участогууд дээрэхи ургамалнуудые үбшэнһөө болон хүдөө ажахын хоротонһоо хамгаалха хүдэлмэри хэхын тулада морин ба ранцева аппаратура үгэдэг байхыень колхозуудай правлениндэйтэ һайшаан дурадхагдаа.

Колхознигуудай, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бууса шадарай участогууд дээрэхи үрэ-жэмэстэ ургамалнуудай хоротонтой ба үбшэнтэй тэмсэхэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин түлөөһые, тэрэшэлэн өөһэдтэнь барюулхаар үгтэһэн аппаратурын түлөө түлөөһые ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай тогтооһон хэмжээнэй ёһоор абадаг байха.

КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ уялгалба:

Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство:

сад ба виноградннгууд соо хүдэлмэрилхын тулада 40 моринoй ба 14—16 моринoй хүсэтэй двигательнүүдтэй гусеничнэ тракторнуудай жэшээтэ түхэл янзануудые бүтээжэ, 1956—1957 онуудта тэдэниие туршажа үзөөд, туршалтын үрэ дүнгүүдые хараада абан, хүдөө ажахыда зорюулан иимэ тракторнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ 1957 оной октябриин 1 хүрэтэр дурадхал оруулха ёһотой;

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулая!

[М]алай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XX съездын [ши]дхэбэринүүдые амжалтатайгаар [дүү]ргэхын тулада манай республи[кын] колхозууд дээшэлүүлэгдэһэн со[циал]истическэ уялгануудые абаһа[и]нь мэдээжэ. Тэрэ абаһан уял[га]... нэрэтэй солотойгоор дүүргэ[хын] тулада хамагай түрүүндэ нии[тын]гээ малые үбэлжэлгын үедэ [эл]дам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хан[гах]а, тиин тэжээлэй һайн база бай[гуу]лха хэрэгтэй.

Гэбэшье, республикын олохон [ай]магуудай колхозуудта ниитын [ма]лда тэжээлэй һайн база байгуул[ха] тушаа шухала анхарал хандуу[л]данагүй. Мүнөө республикын хэ[д]эн аймагууд болон колхозуудта [үбһ]э хуряалга зарим тэды эмхи[гүй]гээр ябажа байна. Түнхэнэй ай[ма]гай колхозууд энэ жэлэй үбһэ [ху]ряалгые бараг һайнаар эхилээ. [Б]оль һарын түрүүшын хахадта [эн]дэхи колхозууд үбһэ сабшалга[д]а жэгдэрэн ороһон байна. Жэ[шээ]лхэдэ, июлиин 15-най мэдээгээр [«]Красный пахарь» колхоз сабша[ла]нгайнгаа 18,5 процентые, «Побе[да]» колхоз 17 процентые сабшаад байна. Мүн тэрэшэлэн эндэхи Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ сабшалгые муу бэшээр ябуулжа байнхай.

Үбһэ сабшажа байха зуураа, Түнхэнэй колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулна. Аймагай колхозууд июлиин 10-най мэдээгээр набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 130 процент дүүргэһэн байба. Илангаяа Ленинэй, Сталинай (Толтой), Калининай, Молотовой нэрэмжэтэ, «Путь Ленина» колхозуудта набшаһата тэжээл ехээр бэлдэгдээ, үшөө бэлдэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Мүнөө эндэхи колхозуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ 632 хүн хабаадалсана. Сталинай, XVII партсъездын нэрэмжэтэ (Тооро), «Путь Ленина» болон бусад хэдэн колхозууд хээрын ногоогоор эртын силос даража захалба.

Мүн тэрэшэлэн адуу малаар баян Закаменай аймагай колхозуудта үбһэ хуряалгын халуун хүдэлмэри эхилбэ. Эндэхи «Коммунизм» колхоз үбһэ хуряалгада 330 хүниие гаргажа, июлиин 15-най мэдээгээр 200 гаран гектар газарые гараар сабшаа, 60 тонно силос дараа.

Гэхэтэй хамта, олохон аймагууд болон колхозууд элдэб шалтаг урдаа бараад, үбһэ хуряалгые эхилнэгүй. Зүгөөр шииг намагтай газарнуудай, ойн соорхойнуудай, харгын захаархи үбһэ сабшаха, ожорһо сабшаха, модоной набша мүшэр хухалжа дараха, хадагалха, халаахай, шаралза болон модоной набшаһа мүшэр силостэ дараха арга боломжо нютаг бүридэ бии.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ эмхи гуримгүйгөөр захалаа һаа, үбһэ хуряалга намар болотор унжагайрдаг, малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдээгүй аад, зарим колхозууд сабшалангайнгаа газарнуудые хуряангүйгөөр орхижорхидог ушарнууд үзэгдэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Кабанскын аймагай хэдэ хэдэн колхозууд бэлэдхэл муутай байжа, үбһэ хуряалгые орой захалаад, энэ шухала хүдэлмэриие намар болотор унжагайруулһан, сабшалангайнгаа ехэхэн хубиие хуряангүй орхижорхиһон байна. Тиигэжэ колхозуудай ниитын малай үбһэ тэжээлээр хангагдаагүй байтар орхигдоһон сабшалангуудые элдэб хүнүүд болон эмхи зургаанууд сабшажа абаһан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ мүн Хоринн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз 500 гаран гектар сабшалангаа хуряангүй орхижорхиһон байгаа. Тиин малаа ехээр турааһаншье һаа, тус колхоз 180 хүнэй орондо оройдоо 40—50 хүниие үбһэ хуряалгада мүнөө гаргаба.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, партийна, советскэ, хүдөө ажахын олохон органууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нёдондоной алдуунуудһаа тобшолол хээгүй, тэдэнээ дахин дабтажа байна.

Энэ оной июлиин 15-най мэдээгээр республикын колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даалгабариие арай гэжэ 15 процент дүүргээ, үертэ абтадаг, мүн намагтай сабшалангай 6,8 мянган гектарыень лэ гэхэ гү, али 6 процент хүрхэгүйень сабшаа.

Мүнөө Ленинградска областиин колхозууд набшаһа мүшэрөөр силос дарана. Энэ түрүү дүй дүршэл республикын колхозуудта хэрэглэгдэнэгүй. Илангаяа партиин Зэдын, Яруунын, Хэжэнгын, Кяхтын, Ториин; Сэлэнгын айкомууд, аймгүйсэдкомууд бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Эдэ аймагуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ, намагай ногоо, ожорһо сабшалга, мүшэрөөр болон хээрын ногоогоор силос даралга эмхидхэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Ториин аймагай «Коммунизм», «Улаан Тори», «Улаан Бургалтай», Молотовой нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай фермэнүүдэй бууса шадар хээрын ногоон үдхэнөөр ургашанхай. Гэбэшье, эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие силослэхын түлөө оролдоногүй. Мүн Кяхтын, Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай олохон колхозууд иимэрхүү байдалтай. Гадна, эдэ аймагуудта мүн набшаһата тэжээлые тоохогүй ябадал гарадаг байна.

Республикын олонхи колхозууд, совхозуудта кукурузын яһала һайн ургаса ургуулагдадаг. Тэжээлэй үнэтэ энэ культурын ургасын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалһан газарта нёдондо муу бэшэ ургаса абтажа, нилээд ехэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдһэн байгаа. Мүн ниитын малай ашаг шэмэньшье нилээд дээшэлээ һэн. Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд кукурузын удхашанарые мүнөө болотор хүсэд ойлгоодүй, кукуруза ургуулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаха ушарнууд хаа-хаанагүй үзэгдэнэ. Энээнэй эсэстэ кукурузын ехэхэн талмай буртаг үбһэндэ дарагдажа байна. Иимэһээ кукурузын полинуудые буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхын тулада дары хэмжээ абахаар болоо.

КПСС-эй областной комитет колхоз болон совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай асуудал хаража үзөөд байхадаа, тэжээл бэлэдхэлгые удааруулга, мүн бии байгаа арга боломжонуудаа муугаар ашаглалга малай ерэхэ үбэлжэлгэдэ ехэ бэрхэшээл тохёолдуулхань гэжэ заагаа. КПСС-эй обкомой тогтоол дотор бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар бодото хэмжээнүүд хараалагданхай. Тусхайлбал, үертэ абтадаг ба наматжаһан газарай ожорһо болон ногоо сабшаха, набшаһа, мүшэрөөр болон хээрын ногоогоор силос дараха, мүн набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри августын 1 болотор дүүргэхыень партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые обком уялгалаа. Мүн һаяын үдэрнүүдтэ кукурузын ряд хоорондые хэрээһэлүүлэн элдүүрилхэ, буртаг үбһэнһөөнь сэбэрлэхэ хүдэлмэри дүүргэхэ гэжэ тэндэ хэлэгдэнэ. Колхоз бүхэнэй хонин бүридэ 1,5—2 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхые, үнеэн бүридэ 1 тоннoһоо бага бэшэ хээрын ногооной болон набшаһа мүшэрэй силос дарахые дурадхагдаа.

Сабшалангай ногооной эдеэшэхэ бүри тэрэниие эмхитэйгээр сабшажа абаха ябадал хангаха. Үбһэ хуряалгада МТС-үүдэй, колхозуудай бүхы техникые элсүүлхэ хэрэгтэй. Колхознигуудай, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй тэжээл бэлэдхэлгээр үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэхэ ябадал хангаха. Тиихэдэ набтар ногоотой сабшалангуудые гар хажуураар сабшалга эмхидхэхэ гэжэ һайшаан дурадхагдаа. Тэжээл бэлэдхэжэ байһан колхознигуудые, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые материальнаар урмашуулхын тулада тус тус участогуудай үбһэ гараар хуряаһанайнь түлөө нэмэлтэ түлбэри (10-һаа 30 процент хүрэтэр), үгэхыень колхозуудта дурадхагдаа. Үбһэ хуряалгын шанарай хойноһоо хинан шалгажа, үбһэ хуряахадаа, силос дарахадаа, хадагалхадаа гээлтэ хоролто до оруулхагүйн, гэмтээхэгүйн түлөө колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй онсо харюусалгатай байһандань обком ехэ анхарал хандуулна. Хүдөө ажахын продукт абалтые ехэдхэхэ тушаа XX съездын шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын ехэ удхашанартай байһаниие городой болон тосхонуудай ажалшадта үргэнөөр ойлгуулжа үгэхэ шухала гэжэ партиин областной комитет тоолоно.

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүн зоной үүсхэл оролдолгые дэмжэхэ шухала байна.

Н. ДОРОФЕЕВ,
КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Үрэ, жэмэс болон виноград бүри ехээр ургуулжа абаха, бэлэдхэхэ тухай

(Үргэлжэлэл)

140 мориной хүсэтэй тракторта хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинанууд: газарай хүрьһэ 100 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр һэрхиилгэдэг машина, үтэгжүүлгэ оруулдаг аппаратуратай аад, газарые 80 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр хахалдаг плантажна ярусна плугтэй ,тэрэшэлэн 40 мориной ба 14—16 мориной хүсэтэй тракторнуудта хэрэглэгдэхэ салово-виноградна машинануудай жэшээтэ түхэлнүүдые, мүн вентиляторна түхэлэй салово-хүсэтэ сүршүүлнүүдэй жэшээтэ түхэлнүүдые 1956—1957 онуудта ухаалан зохёожо бүтээн гаргалгые хангаха зэргэтэй;

Хоорондоо 1,5—1,8 метр зайтай винограднигуудай ряд хоорондын гүнзэгы хахалалга хэхэ, тэрэшэлэн виноградна эшэнүүдые хушажа дулаалхын ба хушалтыень нээхын тула хэрэглэгдэхэ нарин мүртэй тракторай жэшээтэ түхэлые ухаалан зохёожо бүтээн гаргаад, 1956—1957 онуудта тэдэнние туршажа үзэхэ;

Хадын ташаланда винограднигуудые тарихын тулада плантаж хахалха хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ 140 мориной хүсэтэй гусеничнэ тракторые СССР-эй Хүдөө ажахын министерство ба Транспортна машина бүтээлгын министерство 1956 ондо туршажа үзөөд, туршалгын үрэ дүнгые хараадаа абан, хүдөө ажахыда хэрэглэхын тулада эдэ тракторнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ 1956 оной декабриин 1 хүрэтэр дурадхал оруулха ёһотой;

Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын министерство хадаа тракторнуудта хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинануудай—канавакопателиин ба модоной үндэһэ урбуулха. суглуулдаг машинын түхэлнүүдые 1956—1957 онуудта зохёожо, хүдөө ажахыда хэрэглэхын тулада эдэ машинануудые үйлэдбэрилэн гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхал оруулха ёһотой;

СССР-эй хүдөө ажахын министерство ба В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын науканууадай Бүхэсоюзна Академи садууд ба жэмэстэ модонуудай хоротонтой болон үбшэнтэй тэмсэхын тулада заатагүй хэрэглэгдэхэ хорото химикадуудые һарын болзор соо тодорхойлон зохёохо ёһотой;

Химическэ промышленностиин министерство хадаа хүн зондо худалдахын тулада жэжэхэнээр багсалһан химэ хорото химикадуудые үйлэдбэрилэн гаргалгые 1957—1958 онуудхаа эмхидхэхэ ёһотой;

СССР-эй Госэкономкомисси, СССР-эй хүдөө ажахын министерство, Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство ба Дундуур машинануудые бүтээлгын министерство бүтээсэ ехэтэй тракторна сүршүүлнүүд болон опылительнүүдые, морин-моторно ба морин сүршүүлнүүдые, тэрэшэлэн ранцева аппаратура хүдөө ажахын хэрэглэмжые хангажа шадаха хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилэн гаргаха, мүн МТС-үүдтэ, колхозуудта болон совхозуудта бии байһан тракторна, морин ба ранцева аппаратурын запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ, тиихэдэ бүтээн гаргаһан аппаратурын шанар һайжаруулха ба өөрынь үные хямдаруулха ябадалые 1957 онһоо эхилэн арадай ажахын түсэбүүдээр хараалха ёһотой.

Химическэ промышленностиин министерство хадаа сад ба виноград тарилгада хэрэгтэй болодог резиновэ шлангнуудые 1956—1957 онуудта бүри олоор үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо зэргэтэй.

КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол гүрэнэй үрэ-жэмэстэ модонуудай, винограднигуудай, тутово ба модо һөөгэй питомнигуудай, мүн үрэтэ модонуудай питомнигуудай ашаг олзые, совхозой фондо ородог хубиһаа бэшыень эдэ ажахынуудые бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулха эрхэ союзна республиканууадай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгоо;

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1956 оной мартын 29-нэй № 410 тогтоолой ёһоор совхозуудта фонд байгуулха ба тэрэнние гаргашалха талаар тогтоогдоһон гурим гүрэнэй үрэ-жэмэстэ модонуудай, виноградна, тутово питомнигуудта ба СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын системэдэ байһан үрэтэ модонуудай питомнигуудай совхозуудта дэлгэрүүлэгдэхэ болгоо;

Үрэ жэмэс, виноград, цитрусово болон бусад культурануудые ургуулан абалгые ехэ болгохо ба гүрэндэ худалдаха талаар колхозууд болон колхознигуудай урмашал дээшэлүүлхэ, мүн эдэ продуктнуудые бэлэдхэлгэ ба тэрээгээр хүн зонние хангалга, тэрэшэлэн эдеэ хоол буйлуулдаг промышленностиие иимэ зүйлнүүдээр хангалга эмхидхэхэ талаар нютагай органуудай үүсхэлые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор иигэжэ тогтоогдобо. Саашадаа колхозуудта үрэ, виноград ,жэмэс, цитрусово болон һамарта культурануудые, лаврово набшаһануудые, тэрэшэлэн хатааһан фрукт, кишмиш, хээрэ ургадаг үрэ жэмэс болон. һархяаг бэлэдхэл хэжэ байһан газарай колхозно дэлгүүрнүүд дээрэ тогтоһон сэнгээр бэлэдхэн абтадаг болохо.

Тиихэдээ нэгэ жэлэй, тэрэшэлэн удаан болзорой (2—3 жэлэй) болзорой договорнуудай ёһоор дурсагдаһан продуктнуудые колхозуудһаа контрактацилан абажа болохо юм.

Колхозуудһаа эдэ продуктнуудые худалдан абадаг лэ сэнгээр колхознигууд болон бусад гражданинуудһаа дурсагдаһан продуктнууд худалдан абтаха байна.

СССР-эй эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин предприятинууд болон организацинуудта бэлэдхэгдэхэ үрэ жэмэсэй, виноградай ба тус Тогтоолоор хараалагдаһан бусад продуктнуудай хамтынь үнэ сэнгэй 50 процент хэмжээтэйгээр, тэрэ тоодо эдэ продуктнуудые худалдан абаха тушаа договор баталхадаа 25 процентыень, ургасын ямар зэргэ байхын тодорһоной һүүлээр 25 процентыень колхозуудта авансаар үгэхыень зүбшөөгдэнэ.

СССР-эй Госбанк колхозуудтай баталһан жэлэй договорой ёһоор, Хүдөө ажахын банк — удаан болзорой договорой ёһоор дурсагдаһан авансануудые үгэхынь тулада СССР-эй Эдеэ. хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерствын ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта болон предприятинуудта кредит үгэхэ ёһотой.

Бэлэдхэлэйнь үнэ сэнгые, бэлэдхэлэй ба худалдаа наймаанай организацинуудай, мүн эдеэ хоол буйлуулдаг предприятинуудай гаргашые болон эдэ зүйлнүүдые нормальнаар суглуулан абалгые хараада абан шэнэ үрэ, виноград, цитрусово үрэ, жэмэс, һамар ба лаврово набшаһанай, тэрэшэлэн хатааһан фруктнуудай, кишмишэй, хээрэ ургадаг үрэ жэмэс ба һархяагай розничнэ сэн баталха ба тэдэнэй хоролтые хараада абалсаха хүдэлмэри союзна республиканууадай Худалдаа наймаанай министерствонүүдэй нютагай органуудта даалгагдана.

Розничнэ сэнгүүдые зүбөөр тогтоолгын хойноһоо союзна республиканууадай Министрнүүдэй Совет зохихо хиналта хэжэ байха/ёһотой.

Худалдаа наймаанай организацинууд колхозуудһаа үрэ жэмэс ба виноград һаадгүйгөөр магазинуудта болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта тэдэнэй розничнэ сэнгэһээ 12 процентыень хаяад сэхэ абаха ябадал хангаха уялгатай.

КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо. Союзна Республиканууадай Министрнүүдэй Соведүүд хадаа үрэ жэмэсэй бэлэдхэлэй сэнгүүдые ба үйлэдбэриин олзотой байха ябадал зохихо соонь хангалтые хараадаа абан, тус республикадаа худалдагдаха фруктово консервэнүүдэй болон согуудай, мүн СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй зүбшэжэ бусад республикануудта абаашажа худалдагдаха болоһон мүн лэ иимэ продукцида тогтоогдоһон розничнэ сэнгүүдые баталха байна.

Архи нэрэдэг, консервнэ, эдеэ хоолой концентрадай ба плодоовощно промышленностиин бүхы продукциие худалдалгаһаа ороһон мүнгэ зөөриин, тэрэшэлэн фруктнуудые шэнэ байхадань худалдалгаһаа ороһон мүнгэ зөөриин 3 процент хүрэтэр хэмжээнэй мүнгые совхозуудта шэнэ винограднигуудые, садуудые, жэмэстэ модонуудые болон олон жэлэй бусад ургамалнуудые тарилгын, олон жэлэй аад, үрэ жэмэс үшөө үгөөдүй байһан культурануудые харууһалгын, электрификациин, мелиоративна хүдэлмэриин, архи нэрэлгын ба үрэ жэмэс буйлуулгын предприятинуудые барилгын, мүн бэлэдхэлэй организацинуудай техническэ базануудые үргэдхэлгын гаргашануудта 1956 онһоо эхилэн хэрэглэхэ эрхэ союзна республиканууадай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгохо.

Зам харилсаанай министерство хадаа городууд болон промышленна центрнүүдтэ үрэ жэмэс ба виноград зөөжэ абаашаха хэрэг һайжаруулха, ашаа шэрэхэ эрилтэнүүдэй хэгдэн сасуу вагонуудые үгэлгэ хангажа, фруктнуудые зөөжэ абаашалгын болзорые горьтойгоор хороохо уялгатай. Үрэ жэмэс болон виноградые түмэр замай пломбонуудаар пломбировалагдаһан вагонууд соо ашажа зөөхэ.

* * *

Тус тогтоолые колхознигуудта МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэ тайлбарилхыень, сад тарилгын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые болон наукын туйлалтануудые хэблэлдэ бэшэжэ, радиогоор болон киногоор дамжуулан, лекци болон элидхэлнүүдые хэжэ үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, мүнөө бии байһан бүхы садууд, винограднигууд ба жэмэстэ модонуудые гуримтай болгохын тулада колхозуудта, МТС-үүдтэ, совхозуудта практическа хүдэлмэри эмхидхэхыень, колхозууд болон совхозуудта, ажалшадай бууса шадарай участогуудта, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай хамтын садуудта шэнэ ургамалнуудые олоор тарилга хангахыень ба манай орон дотор фруктнуудые богонихон болзорой турша соо элбэг дэлбэг болгохыень союзна республиканууадай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомуудые, обкомуудые, республиканууадай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

1956 оной июниин 30.

Улан-Удын вагонно депогой хабсаралгын цехын слесарьнууд [..] Бакин, комсомолец Леонид Шунков гэгшэд техническэ училище д[..] хоёрдохи һарая эндэ хүдэлмэрилнэ. Нүхэд Бакин, Шунков соци[..]ческэ мүрысөөндэ оролсоод, халаан бүриингөө даалгабариие 135—150 [..] дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүхэд Бакин, Шунков гэгшэд хүдэлмэрилжэ бай[..]

А. Мантаевай [..]

Дэмы һуужа дээрээ орт[..]

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой конторо соо ороходо, хэдэн колхознигуудай дунда иимэ нэгэ хөөрэлдөөн боложо байба.

— Намаг газарай ба уһалагдадаг сабшалангай ногоон бараг һайнаар ургаа. Эдэ газарнуудта үбһэ хуряалгые үни хада эхилхээр болоо. Теэд колхозоймнай правлени үбһэ түүбэрилэн сабшалга эмхидхэнэгүй. Юрэнхыдөө тэжээл бэлэдхэхэ тухай асуудалые аали нобшоор шиидхэжэ байна.

Хөөрэлдэжэ байгшад колхозой эрхим луговодууд Жалсараев, Хободоев, Нимбуев болон бусад байгаа һэн. Эдэнэрэй иигэжэ хэлсэжэ байһаниинь тон зүб. Үнэхөөрөө, энэ колхоздо үни хада сабшажа захалмаар газар бии. Жэшээлхэдэ, Табхар, Хүхэ бургааһан гэжэ нютагта сабшалангай ногоон яһала һайн болоо. Теэд эндэхи ногооe мүнөө хүрэтэр сабшажа захалаадүй.

— Табхар, Хүхэ бургааһан гэжэ нютагтатнай ногооной ургаса һайн ха юм. Энээнээ сабшажа эхилхээ яана гээшэбта, — гэжэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын бригадир нүхэр Очировта хандахада:

— Үшөөл ургахыень хүлеэжэ байгаабди, — мэнэ гэһээр сабшажа эхилхэбди,—гэжэ харюусаба.

Сэхыень хэлэхэдэ, тус бригадынхид энэ сабшалангай ногооной ургахыень хүлеэнэгүй, харин үбһэ хуряалгада ороходоо ямаршье бэлэдхэлгүй байшоо бшуу. Мүнөө болотор тус бригадала хэзээ үбһэндэ орохонь үшөө тодорхойлогдоогүй. Тиихэдэ хоёр морин косилканууд хүсэд заһабарилагдаадүй байһаар. Мүн аса, тармуур. гэхэ мэтэ бусад зэр зэмсэгүүд хүсэд бэлэдхэгдээдүй. Колхозой бусадшье бригаданууд иимэрхүү байдалтай. Жэшээнь, 1-дэхи комплексно бригадада сабшахаар болоһон сабшалан баһал ехэ бии юм. Загастайн Зүүн бэе гэжэ газарта сабшалангай ногоон яһала һайн. Колхозой луговод Дарма Хободоев энэ газарые мүнөө зундаа һайса уһалһан байна. Теэд эндэ үбһэ сабшалта эхилээдүй байһаар. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, бригада үбһэ хуряалгада бэлэдхээгүй байшоо.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци үбһэ хуряалгые бэлэдхэл түгэсөөр эхилхэ тушаа оло дахин хэлсэһэн байха. Мүн һайн шиидхэбэринүүдшье абтаа һэн. Теэд тэрэ хэлсэһэниинь, абаһан шиидхэбэринүүдынь бодото дээрээ бэелүүлэгдэнгүй миин лэ [..] дээрэ үлэшоо.

Энэ колхоз республика[..] малаар олон колхозуудай [..] Эндэ 25 мянга шахуу хони[..]га гаран эбэртэ бодо мал [..] олон малые үбһэ тэжээлээ[..] гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг [..] мэһээ энэ тон шухала хү[..] һайнаар бэлэдхэхэ .ёһото[..] Теэд колхозой хүтэлбэрил[..]хэд Шагдыров, Жамбалов [..]сад үбһэ хуряалгада бэлэд[..] дорхойгоор хүтэлбэрилнэг[..]

— Үбһэ хуряалгада б[..] муу байһанда бригадануу[..] Эдэнэй мэдэлдэ хүнүүд, [..]муд, зэмсэг тоногууд би[..] хаар болоһон газарнуудые[..]жа захалхадань, хэнншье [..] хагүй бшуу гэжэ колхоз[..] лэгшэ нүхэр Шагдыров бэ[..] хэ хэбэртэйгээр хэлэнэ. Х[..] тэлбэрилэгшэдэйнь үбһэ [..] да эзэн ёһоор хандаа[..] һаань, сабшагдахаар бол[..] зарнуудые сабшалга, [..] һаань, мүнөө ехэхэн хэ[..] һайн шанартай үбһэн с[..] байха бэлэй. Иигэжэ энд[..] 20 болотор бухалшье үбһэн [..] даагүй байһаар. Гадна, [..] мал сабшалан дээрэ бэлш[..] байна. Энээние болюулх[..]да хэмжээ абтанагүй.

Партиин Сэлэнгын айком[..] сэдком набшаһата тэжээл [..] тушаа шиидхэбэри батала[..]даа Сталинай нэрэмжэтэ [..] мянган центнер набшаһата[..] бэлэдхэхэ гэжэ тогтоогоо[..] тогтоолой ёһоор тус колх[..] хуряалгын жэгдэржэ эхилт[..] һата тэжээл бэлэдхэх[..] Гэбэшье, колхоз набшаһат[..] бэлэдхэхэ түсэбөө үшөө д[..] байһаар. Июлиин 19-нэй [..] эндэ оройдоол 1460 центне[..] һата тэжээл бэлэдхэгдээ. Х[..]ногүй гэһэн шалтаг урда[..] колхозой правлениин гэшүү[..] һата тэжээл бэлэдхэхэ тус[..]гадануудые эмхидхэнэгүй. [..]хозой центртэ амбулатори[..] һургуули, сельсовет гэхэ [..] зургаанууд оршодог. Гэбэ[..]гастайн сомоной Совет ([..]шэнь нүхэр Тубанов) эдэ [..]гаануудай хүдэлмэрилэгш[..] сүүлжэ, воскреснигүүдые [..]жэ, набшаһа суглуулгада ха[..] хаяа яана гээшэб.

Б. Ширеторов, манай [..]

Польско арадай национальна һайндэр

Мүнөөдэр, июлиин 22-то, польско сүлөөтэ арад, тэрээнтэй хамта социалистическэ бүхы лагериин ажалшад Полышын һэргэн мандаһан Үдэрые баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. 25 жэлэй саада тээ энэ үдэр польско гүрэнэй түүхэдэ анха түрүүшынхиеэ арадай правительство — Национальна сүлөөрэлгын польско комитет байгуулагдаа һэн.

Арадай-демократическа Полыша дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровскэ фашизмые Советскэ армиин, тэрээнтэй хамта ябалсаһан польско зэбсэгтэ хүсэнүүдэй илаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтын ашаар бии болоо.

Арадай революци боложо хүгжэһэн польско арадай национальна-сүлөөрэлгын тэмсэл амжалта туйлаһан байна. Полыша дотор арадай демократиин гурим батаар илаа, ажалшадай засаг бүхөөр тогтоо. Сүлөөрэгдэһэн польско арад шэнэ, социалистическэ байдалаа зохёон байгуулха тон ехэ арга боломжотой болоо. Полышын алдарта Коммунистическэ партиин дайшалхы үг заншалые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлжэ ябаа Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин хүтэлбэрээр хүдэлмэришэн ангиинь ажалша тарящадтайгаа нягта холбоотойгоор ябажа түүхын богонихон болзорто орон дотороо политическэ ба социально-экономическа тон ехэ хубилалтануудые бүхы арад зонойнгоо аша туһада бэелүүлээ.

Ажалшадай баатарлиг оролдолгын ашаар өөһэдынгөө угаа ехэ арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар, мүн Советскэ Союзай хани ёһоной туһаламжын ашаар арадай Полыша дайнай хойшолонгуудые зайсуулаа, экономикоёо һэргээн бодхоогоо, мүнөө амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиингаа хүтэлбэрээр социализмын ба эб найрамдалай аша туһада шэн зоригтойгоор ажаллаха зуураа, польско арад зохёон байгуулха хүсэеэ угаа ехээр бадаруулаа.

12 жэл соо сүлөөтэй байһанайнь гайхамшаг һайн үрэ дүн харагдажа байна. Арадай ажахые һэргээн бодхоохо 3 жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэнэй эсэстэ Полышын экономикын тон ехээр хүгжэхэ бата үндэһэ һуури табигдаа. Үнгэрөөшэ жэлдэ ороноо индустриализацилха зургаанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ дүүргээд, Полышын ажалшад социализмын үндэһэ һуури табяа.

Полыша гээгдэнги, аграрна орон байһанаа, индустриингаа, илангаяа хүндэ индустриин хурдан түргэнөөр хүгжэһэнэй ашаар индустриальна гүрэн болоо. 1955 ондо арадай Полышын промышленна продукци дайнай урда тээхи үеынхитэй сасуулбал дүрбэ үлүүтэй дахин ехэ болоо. Польско Арадай Республика промышленна үйлэдбэриингөө талаар Европа дотор табадахи һууриие гараа. Промышленна продукциингаа хэмжээнэй талаар имагтал СССР-эй, Англиин, Баруун Германиин ба Франциин хойно ябана.

Полыша дотор зургаанжэлэй түсэбэй бэелүүлэгдэхэ үедэ олохон хуушан нүүрһэнэй шахтанууд, металлургическа заводууд мүнөө сагай техникын база дээрэ һэльбэгдэн заһагдаа, нилээд үргэдхэгдөө, мүн нүүрһэнэй ба металлургическа промышленностиин томо томо шэнэ предприятинууд байгуулагдаа. Баруун Европодо эгээн томо металлургическа, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Шэнэ Гута гэжэ комбинат польско арадай омогорхолынь болоно. Эндэ 2 томо домнанууд, 5 мартенэ, блуминг, коксохимическэ завод ба бусад хүдэлмэрилжэ байна. Энэ комбинадые ашаглалгада сүм оруулхада, жэл бүри 1.5 миллион тонно булад хайлуулагдаха, тодорхойлон хэлэбэл, дайнай урда тээхи Полышын хара металлургиин бүхы 23 заводуудай жэл соо үгэдэг продукциһаа бүри ехэ продукци үгэхэ байна.

Хүндэ индустриин булюу һайнаар хүгжэдэг ябадал оронойнгоо экономическа гээгдэлые тон богони болзорто зайсуулха арга польско арадта олгохо байна. Буржуази-помещигүүдэй байгуулалтын үедэ Полыша экономическа талаараа ехэ гээгдэжэ ябаһан юм. Польско Арадай Республикын ажалшад социалистическэ индустриализациин зорилгые шиидхэхэ зуураа, городто ба хүдөө тосхонуудта социализмын бүримүһэн илаха хэрэг хангана, арадай материальна байдал түргэнөөр һайжаруулха арга олгоно, оронойнгоо экономическа ба оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлнэ.

Полыша дотор промышленностиин тон шухала олон шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа. Нэн түрүүн машина бүтээлгын түргэнөөр хүгжэжэ байһан тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ Полыша дотор нэгэ хүндэ абажа харабал дайнай урда тээхиһээ 9 дахин олоор машина ба станогууд бүтээгдэнэ. Судна бүтээлгэ, автомобиль бүтээлгэ, трактор бүтээлгэ, хүдөө ажахын машина бүтээлгэ мэтын промышленностиин шэнэ шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа.

Полышын ажалшад индустриализацилгын үедэ оронойнгоо промышленна хүсэ шадалые ургуулан бэхижүүлхэһээ гадна, үйлэдбэрилгынгөө хүсэнүүдые арадайнгаа ажахын эрилтэнүүдтэ тааруулан бүри зүбөөр хубаарилан табижа байна.

Социалистическэ индустриализацилгын зургаанжэлэй түсэб энэ хэрэгтэ эхи табяа һэн. Буржуазна байгуулалтын үедэ Полыщын зарим районууд экономическа талаараа тон жэгдэ бэшээр хүгжэдэг байгаа. Ороной промышленна гол предприятинууд 3—4 багашаг промышленна округуудтай байдаг һэн. Харин тиихэдэ илангаяа Зүүн районуудайнь угаа ехэ территори дээрэ промышленностинь хүгжөөгдэдэггүй байгаа. Зургаадахитабанжэлтэй зохилдуулан 80 шахуу процент промышленна шэнэ предприятинуудынь индустриальна хуушан промышленна округуудһаа ондоо газарнуудта байгуулагдаа. Энээнэй эсэстэ промышленна 5 шэнэ томо округууд— Варшавска, Краковска, Ченстоховско, Куявска ба Келецкэ округууд байгуулагданхай.

Хүндэ индустриингаа угаа ехээр хүгжэһэнэй ашаар арадай Полыша хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүсые түргэнөөр. нилээд ехээр үргэдхөө. Бүд нэхэдэг ба гуталай хэдэ хэдэн предприятинууд, мяханай ба һүнэй комбинадууд, мүн тэрэшэлэн үргэн хэрэглэмжын зүйлнүүдые бүтээдэг бусад олон предприятинууд һэльбэн заһагдаа, нилээд үргэдхэгдөө, тон шэнэ түхеэрэлгээр хангагдаа. Эдэ хэмжээябуулгануудай эсэстэ эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин һалбаринууд дайнай урда тээхидэ орходоо хэдэн дахин ехэ продукци гаргана.

Хүндэ индустриин бүхы талаараа; түргэнөөр хүгжэһэнэй үндэһөөр энэ гүрэн хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөнэ. Хүдөө ажахынь дайнай урдахи үетэй сасуулбал нилээд хүгжэһэншье һаа, орон доторхи промышленна үйлэдбэриин ургалтаһаа нилээд гээгдэжэ ябана. Промышленность хүдөө ажахы хоёрой хүгжэлтын темпнүүдэй хоорондо тон жэгдэ бэшэ ябадал гараа. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын түүхэй эд гаргаха ябадал хүн зоной ба арадай ажахын улам ехэ боложо байгаа эрилтэнүүдһээ гээгдэжэ ябана. Арадай засаг энэ гээгдэлые усадхаха хэмжээ абажа байна.

Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин II съездын директивэнүүдые үндэһэ болгон, газар таряалангай, бүхы һалбаринуудые, нэрлэбэл, ороһю таряанай ажахые эрид хүгжөөхэ үргэн программа зохёогдоод, найдамтайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ гүрэн хүдөө ажахын капитальна хүдэлмэринүүдтэ ехэ мүнгэ һомолно. Промышленностинь хүдөө нютагуудта улам олон трактор, комбайнуудые, мүн хүдөө ажахын бусад машинануудые, тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэ эльгээнэ. Энэнь газар таряалангые механизацилхада, ургаса саашадань һайжаруулхада, малай ашаг шэмэ ехэ болгоходо туһална.

Хүдөө нютагуудта социалистическэ сектор улам хүсэтэй боложо байна. Социалистическэ томо хүдөө ажахын булюу һайн байдалые ажалша таряашад бодото хэрэг дээрээ хаража ойлгоод, үйлэдбэриин кооперативуудта һайн дураараа ороно. Мүнөө үедэ Полыша дотор хүдөө ажахын 10 мянга гаран үйлэдбэриин кооперативууд бии юм.

Арадай Полышын экономикын хүгжэлтэдэ амжалта туйлагдаһанай ашаар арад зонойнь материальна байдал һайжарна.

Арадай Полыша культурна байгуулалтадаашье ехэ амжалта туйлаа. Бүгэдэниитын уялгата эхин һуралсал бэелүүлэгдээ. Мүнөө бүгэдэниитын уялгата долоон жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ орон дотор 88 дээдэ һургуулинууд хүдэлмэрилнэ. Тэндэнь 125 мянга гаран студентнүүд һуралсана. Наука амжалтатайгаар хүгжэ[..]на. Энэ орон дотор 100 шах[..] но-шэнжэлэлгын институду[..] 1952 ондо Польско Нау[..] Академи нээгдэһэн байна.

Арадай Полыша бэээ даа[..]рин эрхэтэй гүрэн мүн. Х[..] дуулдыдадаггүй дотоодын ба[..]дын политика бэелүүлэн, [..] уласхоорондын оршондо с[..] дүүргэнэ.

Польско арад социализмы[..] тэмсэлдэ Хүдэлмэришэнэй [..]мэл партиие, арадайнгаа [..]тельствые тойрон улам [..] жагсана. Польско арадай [..]лынь эбдэршэгүй бата юм, [..]риалистическэ зархис эт[..] хадаа польско арадай нэгэд[..]та бэхи байһые нэгэнтэ бэш[..] байна. Һаяхан Познаньдо т[..]хис этэгээдүүдтэ угаа шанг[..] сохилто дахин үгтөө. Полыш[..]шад өөһэдынгөө агууехэ т[..]нуудые саашадаашье хёрх[..]шалан хамгаалжа байха юм.

Марксизм-ленинизмда ү[..] Польско хүдэлмэришэнэй [..]мэл партиин хүтэлбэрсэр [..] поляк арад социализмын т[..]хы дэлхэй дээрэ бата бэхи [..]рамдал тогтоохын түлөө [..] бүри ехэ амжалтануудые [..] байна.

Полышын национальна [..] болоһонтой дашарамдуулан [..]скэ Союзай арадууд энэ [..] замаараа ябажа шэнэ [..] туйлахыень ахадуу польско[..]таа, ехээр хүсэжэ байна.

Я. МАКАРЕ[..]

Советскэ түмэрзамшадтай — алдар соло!

...бнжэлэй турша соо түмэр замуудта 2 мянганһаа үсөөн бэ... тровоз, хоёр секцитэй 2.250 магистральна тепловоз, 225 ... ашаанай вагон, 18 мянга 600 пассажирска вагон үгтэхөөр ...гдаахай.

(КПСС-эй XX съезд дээрэ нүхэр Н. А. Булганинай хэһэн ...лэ).

...табанжэлдэ шэнэ хүсөөр тэмсэхэ

...ическэ парти, Советскэ пра... ...най Эхэ оронөй заха хизаар... ...центрнүүд болон ...үүдэй хоорондо харилсаа хол... ...түмэр замай транспортые ...гтэ саг үргэлжэ анхарал ... Арадай ажахын бүхы һалба... ...ржэлтэдэ түмэр замай үүргэ ...оноо индустриализацилха үе... ...Эсэгэ ороноо хамгаалгын ...һайшье жалнуудта түмэр за... ...ма айхабтар ехэ байгаа.

...табанжэлнүүдэй үедэ тус ...хүгжөөлгөөр ехэхэн ажал... ...Табадахи табанжэлэй тур... ...замаар ашаа шэрэхэ гүрэнэй ...эн дүүргэгдэһэн байна. Тиин ...ын ашаануудые шэрэлгэ 34 ...һөн ба ашаа шэрэлгын үнэ ...процентээр хямдаруулагдаһан КПСС-эй XX съезд түмэрзам... ...ехэ зорилгонуудые табижа, ...хүгжөөхэ талаар тодорхой хэм... ...хараалаа. Мүнөө түмэр за... ...дэг ашаанай 85 процентнь ...й хүбида хүргэдэг, гэхэ зуу... ...ндо бүхы ашаанай 40—45 ...тепловозууд, электровозууд ...хо байна. Мүнөө бүтээгдэжэ ...шэнэ түхэлэй электровозууд ... 550 километр, тепловозууд ...лометр ябадаг болохо. Шэнэ ...отор 56 мянган километртэ ...р харгынууд баригдахаар ха... Мүн Уралай, Сибириин райо... ...500 километр шэнэ түмэр хар... ...ригдажа, ашаглалгада оруу... ...Манай Зүүн Сибириин тү... ...м ерэхэ бүри шэнэ техникээр ...нгагдана. Иркутскһаа Слю... ...рэтэр электровозууд ябадаг бо...

...най Улан-Удын отделенидэшье ...ехэхэн хубилалта боложо эхи... ...бликымнай түмэрзамшад социа... ...мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр ха... ...а, ашаа шэрэхэ 1955 оной тү... ...болзорһоонь урид 105,6 процент ...байгаа. Энэ үе соо 9331 поез... ...аргаар ябуулжа, арадай ажа... ...миллион тонно ашаа даалга... ...гадуур зөөгөө.

...мнай түмэрзамшад КПСС-эй ...н шиидхэбэринэ бэелүүлэн, ...дүршэл, шэнэ технологи үй... ...хэрэглэхын тула ехэхэн үүс... ...а, Ажалай ехэ бүтээсэ туйлаг... ...үдэр бүри улам олошорно. ...паровозно депогой түрүү ма... ...уд нүхэд Елисафенко, Филонов, ...олон бусад хүнлэ ашаатай ...ые ябуулха талаар ехэхэн дүй ...болонхой. Мүнөө тэдэнэй хү... ...байн дүй дүршэл бусад маши... ...й дунда дэлгэрүүлэгдэжэ бай... ...ан токарь Соколов, диспет... ...р, ахалагша стрелочник Юхно, ...үһалагша Лобедев гэгшэд архим ...а республикын түмэр замшадай ...ар суудэ гаранхай.

...оной түрүүшын хахад соо от... ...түмэрзамшад ашаа тээхэ түсэ... бөө 104,2 процент, ашаа буулгаха даалгабарие 105,9 процент дүүргэжэ, абаһан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэрэй хүндэлэлдэ отделениин хүдэлмэрилэгшэ бүхэн ажалай вахтада жагсажа, поездүүдые графигһаань зааханшье гээгдүүлхэгүй гэһэн хүсэлэнтэйгөөр тэмсэнэ. Паровозно депогой заһабарилгын цехынхид үргэнөөр дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Эндэхи хүдэлмэришэд ороһон паровозуудые түргэнөөр заһабарилан, нёдондонойхиһоо һайн амжалта туйлажа байна. Слесарьнүүд нүхэд Золотовский, Кирюшин, токарьнүүд Анциферов, Соколов болон бусад үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг юм. Тэдэнэр уралан нарижуулха хэдэ хэдэн арганууды оложо, үйлэдбэридээ хэрэглээ. Тэдэнэйнь ашаар паровозуудые заһабарилгада ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ.

Түмэр замай ажахыда вагонно участогай хүдэлмэри ехэхэн һуури эзэлдэг. Ашаатай поездүүдэй станцида хүрэжэ ерэхэтэйнь сасуу вагон бүхэнине техническэ талаарнь шалган хаража, алпруулагдаһан дутагдалынь дары усадхаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн ашаа шэрэдэг вагонуудые деподо оруулжа заһабарилха талаар вагоншигуудта ехэхэн эрилтэ хэгдэнэ. Энэ хүдэлмэри һайнаар бүтээлгэһээ ашаануудые саг болзор соонь зөөхэ ябадал нилээд дулдыдаха байна. Зургаадахи вагонно участогай коллектив эдэ эрилтэнүүдые һайнаар дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

Республикымнай түмэрзамшад нимэ зарим тэды амжалта туйлан, өөһэдынгөө һайндэрые угтаба. Гэхэ зуура, паровозууд болон вагонуудые бүрин ашаглаха талаар дутагдалтай байһанаа тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Замай ажахын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ заримдаа поездүүдэй графигһаа гээгдэхэ ябадал үзэгдэнэ. Замай станцинууд дээрэ вагонуудта ашаа тээхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ.

Коммунистическэ партиие, Советскэ гүрэнэй эмхидхэн байгуулагша агууехэ вождь В. И. Ленин түмэр замай транспортые эрид шуут хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зуураа, түмэрзамшадай дунда ёһотой шанга журам хангахые эридэг байгаа. Энэ эрилтэ заабаринь бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада саг үргэлжэ тэмсэхэ ёһотойбди. Депонуудай, станци болон замай бусад ажахын партиина организацинууд хүдэлмэридэхи дутуу дундануудаа түргөөр усадхажа, табадахи табанжэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ түмэр замшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха уялгатай. Отделенимнай түмэрзамшад социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ байһанинь лабтай.

М. Денисенко, түмэр замай Улан-Удэ станциин узловой парткомой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалай түрүүшүүл (зүүн гарһаа) Улан-Удэ станциин диспетчер А. Торженсмех, ПВЗ-гэй слесарь В. В. Корякин, ПВЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын хэбшэн И. Хамаганов, вагонно депогой хүдэлмэришэн М. Наумова, ПВЗ-гэй паровозо-механическа цехын түмэр харуулдагша Д. Дармаев, паровозно депогой слесарь Э. Прусиков, Улан-Удэ станциин сигналист А. Раев, ахалагша машинист А. Шевченко гэгшэд.

А Мантасвай фото.

Үнинэй хүдэлмэришэнэй үгэ

Би 55 наһа хүрэбэб. Энээнэйнгээ хори гаран жэлыень түмэр замай транспорт дээрэ таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ байнаб. Тэрэ хори гаран жэлэй урда тээхи түмэр замые мүнөөнэйхитэй жэшээд үзэхэдэм, схэл һонин байдаг даа. Деподо вагонуудые заһабарилха хүдэлмэри барандаа гараар лэ хэгдэгшэ һэн. Мүнөө ямар ондоо гээшэб! Гараар хэгдэдэг хүдэлмэри барандаа жэл бүри улам ехээр оньһожоруулагдана, үрэ ехэтэй шэнэ техникээр хангагданабди. Жэшээнь, хүдэлмэрилжэ байдаг энэл цехтэмни урдань арһан хөөргэ, алха дүшэ һанаха һарбайха зэмсэгынь байгша бэлэй. Мүнөө тэрэ гар балтые ууралай, электрын хүсөөр хүдэлдэг «эди шэдитэ» механизмууд һэлгээ, элдэб орёо оньһото станогууд тодхогдоо. Эдэ бүгэдэ социалистическэ ороноймнай түгэс хүгжэлтэтэ түмэр замай транспортатай болоһые гэршэлнэ.

Зургаадахи табанжэл соо парти, правительствомнай советскэ хүнүүдэй урда тон ехэ зорилгонуудые табяа. Тэдэнэй дүүргэгдэхэдэ арадаймнай ажахын ямар ехээр һалбарха байһанда омгорхоноб. Оронойн бүхы түмэр харгынуудаар тепловоз, электровозуудай ябадаг болохонь бүришье ойртоо. Хүршэ город Иркутскһаа Слюдянка станци хүрэтэр электровоз ябажа эхилэнхэй. Үбгэн наһан болооб гэнгүй, Эхэ оронойнгоо улам ехээр һалбаран хүгжэхын тулада хүдэлмэрилхэ байнаб. Хүн зоной ажана байдалые бүри һайжаруулха хэрэгтэ парти, правительствымнай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдагыень гүрэнэй пенси тухай Хуули үшөө дахин гэршэлнэ. 5 жэл болоод гүрэнэй пенси абахадаашье, хүсэ шадалайнгаа хаба соо хүдэлмэрилжэ үргэлжэлхэ байхаб.

Кузьма Жуков, Улан-Удын вагонно депогой түмэршэ дархан

Ажалаймни бэлэг

Манай заводой, мүн цехын хүдэлмэришэд шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, советскэ түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэрые угтахаар шиидэһэн байгаа. Июнь һарын эхеэр үйлэдбэриин зүблөөн болоод, хүн бүхэн социалистическэ уялга абаһан юм. Үдэр бүриингөө нормые 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэ тэжэ уялгануудсоонь бэшээтэй.

Энэ һайндэрэй ажалай вахтада жагсаһан үдэрһөө хойшо цехымнай хүдэлмэришэд барандаа хэлэһэн үгэдөө хүрэхые оролдоо. Би ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхэ зорилгоор станогоо дүүрэн хүсэн соонь ашаглаха гэжэ шиидээ һэм. Тэрэнэй тула ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Халаанай хүдэлмэриин эхилхэһээ урид ерэжэ, станогоо шалгаад, һайса тоһодоһонойнгоо һүүлдэ хэрэгтэй болохо бусад зэр зэмсэгүүдээ дүтэлүүлэн табидагби. Тиин, халаанай эхилхэтэй сасуу нэгэшье минута гээнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ ороходо һайн байдаг. Паровозой цилиндр бүтээхэдээ халаанайнгаа нормые 180 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг болооб. Июль һарын даалгабарие болзорһоонь арбаад үдэр урид дүүргэбэб. Ажалаймни энэ амжалта советскэ түмэрзамшадай үдэртэ бэлэг болохо байна. Туйлалтаар һанаагаа амарангүй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн КПСС-эй XX съездын заабарие дүүргэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэжэ байнаб.

Д. Дармаев, ПВЗ-гэй механическа цехын түмэр харуулдагша.

Заншалта һайндэрэй хүндэлэлдэ

Мүнөөдэр—советскэ түмэрзамшадай һайндэр. Заншалта энэ үдэрые ажалай шэнэ амжалта туйлажа угтадаг болонхойбди. Тиигэншьегүй яахамнайб! Капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэдтэл адляар баяшуулай ашаг олзын тула бэшэ, харин өөһэдтөө ажал хэдэгбди, Коммунистическэ партиингаа, Советскэ правительствынгаа хүтэлбэри доро коммунизм байгуулха замаар амжалтатай дабшажа ябанабди.

Улан-Удэ станциин паровозно-деподо 1946 онһоо хойшо хүдэлмэрилнэб. Үнгэрэгшэ (табадахи) табанжэл соо социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, арба гаран жэлэй нормо дүүргээ һэм. Мүнөө зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хабаадалсаха зуураа, бүри ехэ амжалта туйлаха зорилготойб. Тэрэнэй тула паровозуудаа комплексноор заһабарилдаг болообди.

Заһабарида ороһон паровоз техническэ нормын ёһоор 14 час соо бэлэн болоод гараха ёһотой юм. Нёдондо жэл нэгэ паровозые 25—30 час соо заһабарилагша һэмди. Харин мүнөө паровоз 16 часай турша дотор заһабарилагдажа бэлэн болгоод гаргана.

Түмэрзамшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан ажалай вахтада жагсажа, цехымнай хүдэлмэришэд тус бүридөө социалистическэ уялгануудые абанхай. Тэрэ тоодо бишье һара бүриингөө даалгабарие 130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэ уялга абаа һэм. Заншалта һайндэрөө тэмдэглэхэ зуураа, үгэдөө хүрһэндөө урмашан баясанаб. Һара бүриингөө даалгабарие 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ ябанаб.

М. Шаталов, паровозно депогой слесарь.

☆

Ленинэй ордентो паровозо-вагонно заводой олон тоото хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо түмэр замуудта хүсэтэ паровозуудые жэл ерэхэ бүри олоор бүтээнэ, мүн хуушан паровозуудые шэнэлэн заһабарилна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой паровозо- механическа цехтэ хабсаргагдан гараһан «Л» сериин шэнэ паровоз түмэрзамшадта эльгээгдэхээ байна.

В Муллерэй фото

☆ ☆

Тоо баримтанууд

☆ Үнгэрэгшэ табадахи табанжэл соо Зүүн Сибириин түмэр замаар ашаа шэрэлгэ 1950 онойхиһоо 60 процентээр дээшэлээ.

☆ Энэ үе соо нэгэ поездэ ашаа тээлгэ дунда зэргээр 500 тонно хүрэтэр дээшэлбэ.

☆ 1955 ондо Улан-Удын отделениин машинистнууд хүндэ ашаатай 6986 поезд шэрэжэ, түсэбһөө гадуур 3,5 миллион тонно ашаа зөөгөө.

☆ Улан-Удын отделениин коллектив 1956 оной түрүүшын хахад соо ашаа тээхэ түсэбөө 104,2 процент дүүргэбэ.

Мүрысөөндэ түрүүлһэн бригада

Бригадынь гэшүүд ажалдаа үнэн сэхээр ээзэн ёһоор хандадаг болонхой. Паровоз бүхэн һара бүридэ техническэ шалгалтада орожо, 14 час соо угаагдажа, хэрэгтэй заһабари хэгдэхэ ёһотой. Бригадын гэшүүд паровозоо наринаар харууһалдат дээрэһээ тэрэ шалгалтые 10 час соо дүүргэдэг болонхой.

***

...Июнь һарын түрүүшын үдэрнүүдэй нэгэн һэн. Депогой машинистнуудай үйлэдбэриин суглаан дээрэ түмэр замшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа һэн. Зургаадахи табанжэлдэ түмэрзамшадай дүүргэхэ зорилго тухайда партийна организациин секретарь нүхэр Чернышевэй хэлэһэнэй һүүлээр, ахалагша машинист Иван Филонов иигэжэ мэдүүлбэ:

—Жэл ерэхэ бүри һалбаран хүгжэжэ байдаг Эхэ ороноймнай арадай ажахыда түмэр замай транспорт туйлай ехэ үүргэ дүүргэнэ. Социалистическэ хүдөө ажахыда хэрэгтэй машина зэмсэгүүдые, шэнэ барилгануудай түхеэрэлгэ, модо зөөлгые бүри түргэдхэхэ зорилгоор бүхы хүсэеэ элсүүлхэ шухала. Манай бригада түмэрзамшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн ажалай вахтада жагсаха зуураа, һара соо 5 тонно түлишэ арьбалха, паровозойнгоо ябасые сүүдхэ соо дунда зэргээр 385 километртэ хүргэхэ, техническэ скоростиень дээшэлүүлхэ уялга абаа. Ахалагша машинист нүхэр Костиной хүтэлбэрилдэг бригадые мүрысөөндэ уринабди,—гээ һэн.

Тэрэ гэһээр хоёр һара шахуу саг үнгэрөө. Уржадэр мүрысөөнэй дүнгүүдые шалгаха үедэ һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо. Деспетчерскын дэргэдэхи хүндэлэлэй доскагай хажууда табигдаһан һандалинууд дээрэ олон хүнүүд һууна. Партийна организациин секретариин орлогшо нүхэр Багинский иигэжэ соносхобо.

— № 2084 паровозой ахалагша машинист нүхэр Филоновой бригада ажалайнгаа гүйсэдхэлөөр амжалта туйлажа, түмэрзамшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэн түрүүлээ. Тус бригада жэлэй түрүүшын хахадта хүндэ ашаатай 35 поезд ябуулжа, даалгабариһаа гадуур 6 мянга гаран тонно ашаа шэрээ. Тиихэ зуураа 104 шахуу тонно түлишын нүүрһэ арьбалба. Июль һарада паровозые сүүдхэ соо ябуулха нормоёо 16 километрээр, техническэ скоростиень 6 километрээр үлүүлэн дүүргээ.

Эндэ байһан түмэрзамшад Иван Ивановичын, тэрэнэй бригадын гэшүүдэй гарые шангаар барижа, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

«Иван, амжалта туйлаһантайш дашарамдуулан амаршалнаб. Теэд, шамһаа үлэ мэдэг гээгдэһэндээ нэгэ бага шаналнаб. Саашадаа мүрысэхэбди. Таанадһаа жэшээ абажа, өөһэдыетнай хүсэхые оролдохобди»,—гэжэ депогой хуушанай машинистнуудай нэгэн, мүрысөөндэ уритдаһан нүхэр Костин хэлэнэ.

—Василий Алексеевич, тон зүб хэлэнэт. Гээгдэлһээ гаража, түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсохын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай социалистическэ мүрысөөнэй һайн һайхан ёһо заншал ха юм даа, — гээд Иван Иванович Филонов энеэбхилэн байжа харюусаба.

...н гараһан наранай хурса ...шыхан таһалгын сонхоор ...сасаржа байба. Столой ...уһан диспетчер орожо ерэ...а зэргын бэстэй, задарюу...эй гарыень бараад, «Иван...ич, сайн байна! Иимэ эртэ ...эндэмнай хүлисэтты. Хүндэ ...нэгэ составай ерэхэнь ойр...йна, тэрээнине саашанхи ...ань Таал жолоодохо боло...эбэ.

...сажа болохогүй юм бэд даа.. ...ажахыда хэрэгтэй ашаае ...ье удааруулхагүй оролдо...тэй ха юм. — гэжэ аха... машинист Иван Филонов ха..., стол дээрэһээнь нарядай ...абажа шамдууханаар га...гарана.

...гой үүдэндэ тэрэнэй хүрэжэ ...нь, «Еа 2084» номерой паро...сэдэ гарахаар бэлэн, ялай...аршагданхай, урилдаанда ...эһэн түйгөөшэ гэхээр байба. ...соо орожо, хамаг приборнуу...гаһанай һүүлдэ орлогшо ...хоёртоо хандан, «Нүхэд, ...сэмнай гайтайшаг байжа ..., гурба мянга хоёр зуун тон...оставые зүдхэхэмнай» гэнэ.

...һанайнгаа шадамарта, паро...гоо хүсэндэ найдахал болоо ...и. Бишье топкынгоо гал ...лкатүйе оролдобо бэзэб,—гэ...егар Василий Шестаков хү...гөөр хэлэбэ.

Түмэрзамшадай һайндэрые ...й шэнэ амжалтаар угтаха гэ...идээ хадаа ямаршье бэрхэ...э айха ёһогүйбди,—гээд ха...ха зуураа, орлогшо машинист Косырев реверс бараад, па...ёо аалиханаар ябуулжа эхил...

Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, тэдэнэй паровоз ута гэншын состав зүдхөөд, Улан-Удэ станциһаа урагшаа гаража ябаба. Иимэ ута составые байра дээрэһээнь хүдэлгэхэдэ хэды ехэ хүсэн хэрэгтэйб? Лад хара утаа мушхаруулан, газарай дополосо «уухилһаар» тэрэ паровоз ябадалаа улам түргэдхэнэ. Хэдэн зуун метртэ һунаһан энэ состав элдэб ашаа тээнхэй хэбэртэй. Ашаанай шэб шэнэхэн автомашинанууд, горючитай ехэ цистернэнүүд болон бусад түхеэрэлгэнүүд платформонууд дээрэ харагдана.

Поезд түлэг эршээрээ табилуулна. Паровозой будкын сонхоор телеграфна столбнууд жэрэлзэн үнгэрнэ. Ахалагша машинист паровозойнгоо ууралай дарасые наринаар шалгажа, кочегартаа хандан: «Вася, Хэжын дабаан хүрэтэр үгсэлүүр газар бага, түлишээ арьбалхые оролдоорой» гэнэ.

— Тиигэхэ һанаатайл ябанаб. Теэд, Заиграйн станцида байнгүйгөөр гараа һаа ехэл һайн байгаа. Горхондо түр зуура тогтоод лэ, Петровско завод орожо ерэхэбди,—гэжэ Василий Шестаков харюусаба.

—Заиграйда байнгүй гарахат гэжэ диспетчер хэлээ хамнай. Горхондо хэдэхэн минута байгаад, графигһаа урид ерэхэ ёһотойбди, —гэжэ Иван Иванович нэмээд хэлэбэ.

Тиигэжэ хөөрэлдэһөөр тэдэнэр уданшьегүй Заиграй хүрэжэ ерэбэд. Станцида зогсонгүй гараха гэһэн ногоон галтай тэмдэгүүд яларан байжа, паровоз жолоодогшодые баярлуулба. Тэдэнэр түргөөр саашалжа, Горхоной станци хүнгэхэнөөр хүрөө. Эндэ 10 минутын турша соо паровоздоо уһа абаад, рейсынгээ эгээн бэрхэшээлтэй участогые дабахаар дабшаба. Поездынь минута бүхэндэ ябадалаа түргэдхэнэ. Дүршэл ехэтэй машинист Иван Ивановичын хүтэлбэрилдэг, эмхидэлээр һайн энэ коллектив паровозойнгоо ууралай дарасые, ябадалайнь эршые бүри шангадхажа, Хэжын дабаае амжалтатайгаар дабан, Петровский заводой станци хүрэжэ ерэбэ. Графигаа холо уридлаһан тус паровозойхид хахад часай үнгэрөөд байхада үшөө нэгэ тиимэ состав шэрээд, гэдэргээ бусажа ябаа һэн...

Улан-Удэ станциин деподо... Ээлжээтэ рейсдэ гарахаяа байһан паровозууд шэнгэхэн утаа бурьюулжа байна. Тэдэнэй дундуур 2084 номертой «Еа» сериин паровоз аалиханаар бүншүүлэн ерээд, захын линии дээрэ зогсошобо. Бригадын нүгөөдэ халаанайхид паровозоо хүлеэжэ абаад, нүхэдөө амаршалан, гарыень барибад.

— Һүүлэй үедэ иимэ рейс үсөөн хэгдээ, Иван Иванович. Аяар 3200 тонно ашаатай составые графигһаань урид хүргөөд, бусалгандаа баһа урид ерэбэт, — гэжэ нүгөөдэ халаанай машинист нүхэр Апаленышев магтан хэлэнэ.

—Паровозоо техническэ талаарнь һайнаар харадагаймнай аша үрэнь энэ болоно. Саашадаа бүри һайнаар хүдэлмэрилжэ, зургаадахи табанжэл соо парти, правительствынгаа табиһан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха байнабди, — гэжэ нүхэр Филонов харюусана.

Бригадын хоёр халаанайхид паровоздоо техническэ харууһа түргэхэнөөр хэжэ, элдэб хэрэгсэлнүүдыень дахин, дахин шалгаһанай һүүлдэ тушаан абалсажа дүүргэбэд. Машинист Андрей Апаленышевэй хүтэлбэрилдэг халаан паровозоо уһа, түлишөөр дары дүүргэжэ, барилгын модо тээһэн составые Мысовая станци абаашахаяа рейсдэ гараба...

***

Ахалагша машинист Иван Иванович Филоновой хүтэлбэрилдэг бригада 6 хүнһөө бүридэдэг юм. Бригаданьхоёр халаан боложо таһардаг. Нүгөөдэ халааниень машинист Андрей Семенович Апаленышев даадаг. Энэ коллектив КПСС-эй XX съездын шиидхэбэрие бэелүүлэн, арадай ажахын ашаа хэрэглэгшэдэнь түргөөр хүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Нүхэр Филонов коммунист байһан тулада гансахан ажалаа хараад ябадаггүй, харин бригадынгаа гэшүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шадамараар ябуулдаг, советскэ хүнүүдэй урда парти, правительствынгаа табиһан асари ехэ зорилгонуудые тайлбарилан хэлэжэ үгэдэг байна. Иигэжэ хүдэлмэрилһэнэйнь ашаар тус бригада депогойнтоо машинистнуудай коллективэй дунда ажалайнгаашье, мүн журамайнгаашье талаар эрхим жэшээ харуулна.

Б. ДАШИЕВ.

Ш. НИМБУЕВ.

Поэт Ш. Нимбуев онтохонуудые найруулан бэшэбэ. Тэдэнь һаяар ном болгогдожо гаргагдахань. Тэрэ ном соо оролсохо онтохонуудһаань доро толилбобди.

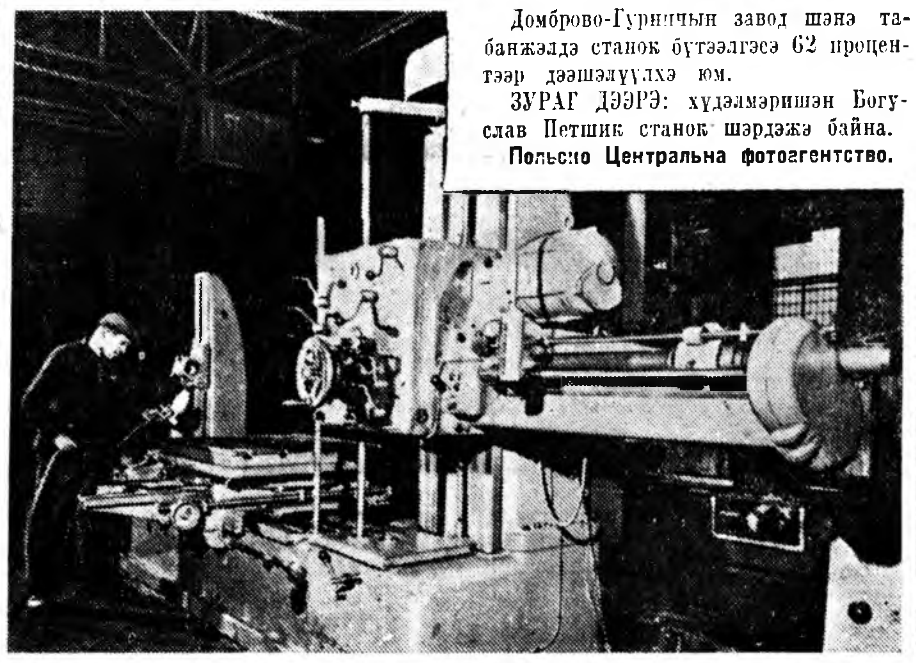
Һарьһа эрбээхэй

Анханай анхан
Эртэ сагта,
Аяар холын
Урда сагта
Ангууд, шубууд
Үһөөтэй болоод,
Аюулта дай
Хэжэ эхилээд,
Алалсахын ехээр
Алалсажа байба.
Ана мана
Тулалдажа байна.
Һайзагай гүйдэһэн
Һарьһа эрбээхэй
Һанаандаа гансараал
Һанажа байлай:
«Зарьман намайе
Шубуун гэлсэдэг.
Зарьман тиихэдэнь
Ан ха гэлсэдэг.
Аляантайнь минии
Аха дүү байһые
Хэншье элирүүлжэ,
Хэзээшье шадаагүй.
Харахан амияа
Хараад байһуу,
Хамарайнгаа зүүр
Гэтээт һууһуу,
Хэзээшье нэгэниинь
Диилэхэ байха,
Хэниинь диилэнэб,
Тэрээндэнь хамжахаб».
Байлдаан тээшэ
Хслоһоо харана,
Байра дээрээ
Һуужа ядана.
Шубуудай диилэхэшүү
Болоод орхиходо
Шурд лэ тиишээ
Ниидэн ошобо.
Тэдээнтэй ниилэнгүй
Ойртоод һууба
(Тиимэшье тэнэг
Бэшэ байшаба).
Диилээд лэ орхиг.
Диилээд лэ орхихоб»
Гэжэ һанана
Гэнэн ухаандаа.
Тииһээр һуутарынь
Тэмсэл шангадаба.
Дүрбэн хүлтэн
Диилдэхэнь гэжэ,
Хоёр далитан
Хосорхонь гэжэ
Һарьһа эрбээхэй
Һанаад орхибо.
Ангууд тээшээ
Ошоод орхибо,
Аргагүй ехээр
Дохёод хэлэбэ:
«Аханар, дүүнэрчи,
Анхарагты намайе
Үргэншын хоншоортол
Хоншоортой бээзэб?
Үхибүүдээ хүхеөрөө
Тэжээдэг бээзэб?
Шугын оеорой
Шубуун бэшэмни,
Анханһаа хойшо
Ан байһамни
Сохомтой бээз,
Солото ханинар?
Абыт даа намайгаа
Бүлэдөө оруулжа,
Ашыетнай хожом
Харюулхал байхаб.
Үхэжэ хосортороо
Үнэншэ ябахаб.
Таанараа хардахагүйб,
Таанараа орхихогүйб»
Гэхэдэжэ байжа
Гэнэхэн янзаар,
Жэгтэйхэн гоёор
Хэлэжэ оробо.
Жэрхэдэһэ хүрэмөөр
Мэхэлжэ оробо.
Ангууд этигэбэ,
Абаха гэлсэбэ.
Һайзагай зэбгэр
Һарьһа эрбээхэйн
Һайса ажаглан
Харан гэһээнь
Ангууд диилдээд
Тэрьелжэ байба.
Айхабтар ехээр
Хүлгэжэ байба.
Дорюун, дошхон
Бүргэд түрүүтэй,
Дорьбогүй заахан
Борбилоо адагтай
Шубууд дайсадаа
Намнажа ябаба,
Шууялдан барандаа
Хүхижэ ябаба.
Айһандаа эрбээхэй
Тэсэжэ ядаба,
Амаараа зүрхэниинь
Гарашан алдаба.
Ангуудаа хаяад,
Амяа хайралаад,
Тангаригаа мартаад,
Тархияа гамнаад,
Шубуудһаа айжа
Бэлтышэнхэй,
Шугы руу, ой руу
Ниидэшэлэй.
Тэрэ аймхай
Мүнөөшье хүрэтэрөө
Тэндээ хонгило соо
Байралһан зандаа.
Шубуудай унтаанда
Һүниндөө ниидэнэ,
Шубуудай һэрюундэ
Үдэртөө унтана...
Хамагай хараал
Һэнгээһэн хадаа
Харалган, түлгүү
Болонхой гэлсэдэг.
Амитанда харагдахаа
Айдаг хадаа
Арюун наранһаа
Һаргана гэлсэдэг!

Шэртэһэхэн бэетэй шэгшыхэн хүбүүн

Тэбэнын һүбөөр
Гульдиржа гараха
шэдитэй,
Тэмээнэй дээгүүр
Харайжа шадаха
шадалтай,
Булуудхын һүрөөндэ
Буудажа тудаха
тодхолтой,
Бухын хүзүүе
Булга мушхаха хүсэтэй
Иимэ жэгтэйхэн
Эдир залуухан,
Урихан шарайтай,
Харахан нюдэтэй,
Шэртэһэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн
Үргэн голые
Үгсэжэ тулаад,
Үндэр дабаае
Дабажа ябалай.
Хатанхай хухюурай
Хажуу тээһээнь
Тос-тосхон,
Тоншон һууһан
Тоншуул хэлэбэ:
«Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн,
Аюултай газар руу
Алхалжа ябаналши.
Ойлгод гээрэй,
Бэеэ зэһээрэй!»
Шэртэһэхэн бэетэй
Шэгшыхэн хүбүүн
Һэр мэр гээд,
Һэрэмжэтэй болоод,
Ябаһаар ябана,
Ошоһоор ошоно.
Хажуу тээшээ
Харан гэһээнь
Булай томо
Булад балта
Хэбтэжэ байба.
Хэн гээлтэйб?
Хүбүүн үргэбэ—
Хүндэ гээшэнь!
Хоёр пүүдһээ
Холо үлүү,
Хухархаар бэшэ
Хуһан эшэтэй.
«Абалтай гү,
байлтай гү?
Абахал байна.
Хэзээ нэгэтэ
Хэрэгтэй болохо.
Оролдожо хүнэй
Хэһэн зөөриие
Олоһон аад лэ
Орхихо гээшэ
Огто буруу бшуу!»
Тээ урдаханань
Тэрэнгиин тэндэ
Юумэхэн яларба!
Юрэдөө гайхалтай!
Юуниинь байлтайб?!
(Үргэлжэлэлын хожом гараха).

АРАДАЙ ПОЛЬШОДО

Домброво-Гурнигчын завод шэнэ табанжалдэ станок бүтээлгэсэ 62 процентээр дээшэлүүлхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэришэн Богуслав Петшик станок шэрдэжэ байна.

Польско Центральна фотоагентство.

Плоцкдохи хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой бүтээн гаргаһан тарянай «С-4» түхэлэй комбайнуудые хүдөө ажахы һаяхан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ комбайнуудые хаража байна.

„Арадуудай хоорондын эб найрамдалые бэхижүүлһэнэй түлөө" уласхоорондын Сталинска шан колумбийска уранзохёолшо ба ниитын ажал-ябуулагша Бальдомиро Санин Канода барюулагдаба

БУЭНОС-АЙРЕС, июлиин 19. (ТАСС). «Арадуудай хоорондын эб найрамдалые бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Сталинска шан эб найрамдалай түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ колумбийска мэдээжэ уранзохёолшо ба ниитын ажал-ябуулагша Бальдомиро Санин Канода Колумбийска Попаян городто һаяхан барюулагдаба.

Санин Канода шан барюулгын үедэ Колумбиин демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд, культурын ба искусствын ажал-ябуулагшад байлсаа.

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө Уласхоорондын Сталинска шан олгохо Комитедэй зүгһөө шангые барюулха зуураа, колумбийска поэт Луис Видалес лауреадые халуунаар амаршалаад, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдэ лауреадай тусгаар ехэ ажал хэһэн тухай тогтожо хэлээ, эб найрамдал хамгаалха саашанхи тэмсэлдээ амжалта туйлахыень тэрээндэ хүсөө.

Бальдомиро Санин Кано харюугай үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ. Эндэ Луис Видалес нам тухай хэлээ, тэрэниинь би хүсэдөөр харюулжа шадаагүйб гэжэ тоолохо байнаб. Зүгөөр эндэ хэлэгдэһэн шэнги, тиимэ хүн байхые би бүхы наһан соогоо хүсэжэ ябадаг байгааб.

«Эгээл иимэ удхатайгаар минии хүсэлэл оролдолгые үгэ хэлэгшэ ойлгодог байгаа ёһотой,—гэжэ Санин Кано хэлээ.—Би үнэхөөрөөшье эб найрамдалай ба хүн зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө бүхы наһан соогоо ажаллаһан байнаб. Эб найрамдалай аша туһын тулада минии гаргаһан оролдолгонууд мүн лэ өөрынгөө аша үрэ үгөө гэжэ би бодоноб. Зааталһаа дайн болохогүй юм гэһэн үзэл бодол эб найрамдалай тала баригшадай оролдолгын ашаар бүхы хүн зоной дунда үнэхөөрөөл түрүүлжэ шадаһамнай сохомтой». Тэрээндэ үгтэһэн хүндэтэ шангай түлөө шан олгодог Комитедтэ баясхалан хүргэхэ зуураа, эб найрамдал хамгаалхын түлөө хүдэлөөнэй ехэ үүргые Санин Кано онсолон тэмдэглээ. Хэрбээ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэгдэдэггүй байгаа һаа, ямаршье үрэ дүн туйлагдаагүй, харин хүн түрэлтэн мүнөө ехэ аюулда дайрагдаад байжа магад һэн гэжэ Санин Кано хэлээ. Мүнөө би өөрынгөө бүхы ами наһан тухай, мүн дэлхэй дээрэ һандарал хохидол ушаруулхагүйн тулада эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй гаргаһан хүсэлэл оролдолгые дурдан һанажа байнаб.

Голландиин корабльнууд Ленинград ерэбэ

ЛЕНИНГРАД, июлиин 19. (ТАСС). Мүнөөдэр голландска сэрэгэй хэдэ хэдэн корабльнууд Ленинградта ерэбэ. Тэдэнэй тоодо «Де Зевен Провинсиен» гэжэ крейсер «Зееланд», «Фрисланд» гэһэн эскадренна миноносецууд оролсоно. Нидерландиин энэ отрядые контр-адмирал Л. Гослингс командална.

Нидерландска корабельнуудай отрядые Финскэ тохойдо «Одарённый» гэһэн советскэ эскадренна миноносец угтаба. «Манайда амгалан тамаржа ерэһэнтэйтнай дашарамдуулан амаршалнаб» гэһэн дохёо үгөөд, энэ эсминец 13 дахин буудажа Голландиин корабльнуудай отрядай командалагшада салют үгэбэ. Энээндэнь харюу болгон, Голландиин крейсер баһа буудаба. Хожомынь советскэ эсминецын толгойлһон отряд Кронштадт тээшэ шэглэн тамарба. Улаан тугта хэрэмдэ дүтэлхэдөө «Де Зевен Провинсиен» 21 дахин буудажа, нацануудай салют үгэбэ. Энээндэнь харюу болгон Кронштадтын батарейнуудэй залпнууд нэербэ. Оркестр Нидерландын ба СССР-эй гимнүүдые гүйсэдхөө.

Голландиин крейсер Кронштадт-Ленинградай далайн-сэрэгэй командирай хүндэлэлдэ салют үгэбэ. «Де Зевен Провинсиенэй» 17 дахин буудахадань Кронштадтын батарейнүүд дахин харюусаба.

Югослави, Египет, Инди гурбанай хоорондохи

БЕЛГРАД, июлиин 19. (ТАСС). ТАНЮГ агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, мүнөөдэр үглөөгүүр гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй хэлсээн боложо үргэлжэлөө. 9 часта президент Титын байдаг газарта түрүүшээр Иосип Броз Тито, Джавахарлал Неру, Гамаль Абдель Насер гурбан лэ уулзаа. Час тухай болоод гурбан делегациин бусад гэшүүд тэрэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна.

Президент Титодэ, президент Насертэ, Премьер-Министр Нерудэ Алжирай асуудал тухай бэшэг барюулха хүсэлтэйгээр Алжирска Национальна сүлөөрэлгын фронтын ба Национальна сүлөөрэлгын армиин дүрбэн ажал-ябуулагшад мүнөөдэр үглөөгүүр Брионидо ерээ.

Үглөөгүүр Алжирай ажал-ябуулагшад Ферхат Аббас, Ахмед Франсис Мохаммед Ламен, Мохаммед Азиг гэгшэдтэй Югославиин гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретариадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ посол Марко Никезич уулзаһан байна. Энээндэ президент Титын, президент Насерэй, Премьер-Министр Нерүгэй нэрэ дээрэ эльгээгдэһэн бэ[...] даа.

Президент Насерэй [...] Министр Нерүгэй Бр[...] нуудта байха програ[...] һаниие Алжирска ажа[...] дай Брионидо ерэһэн[...]

Египетскэ Республ[...] дент Насер, Индиин [...] нистр Неру Брионско [...] байлгаяа үдэшэ бол[...] луулха гэжэ шиидээ [...] агентство мэнэ һаяха[...] Президентнүүд Насе[...] Премьер-Министр Не[...] үдын һүүлээр уласхоо[...] далнууд тушаа хэлсэ[...] жэлүүлбэ.

Белград, июлиин [...] Египетскэ республикы[...] Насер президент Тито[...] нөөдэр Югославиин д[...] флодой подразделени[...] дээрэ байлсаа. Энэ па[...] онско аралнуудһаа хо[...] риатическа далайда бо[...]

Парадта Югославии[...] рэгэй флодой эсминец[...] корабльнууд ба торпе[...] дай дивизион хабаада[...]

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай от[...] Роттердамда хани ёһоор айлшалжа[...]

РОТТЕРДАМ, июлиин 20. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ далайн-сэрэгэй флодой корабльнуудай отряд—«Свердлов» крейсер, «Сердитый» ба «Суровый» гэжэ эскадренна миноносецууд мүнөөдэр Роттердамда хани ёһоор айлшалжа ерэбэ. Эдэ корабльнууд контр-адмирал В. Ф. Котовой туг доро ябажа ерээ.

Советскэ корабльнуудай далай дээрэ ябахадань голландска «Де Рейтер» гэжэ крейсер угтаа. Тэрэнэй борт дээрэ Советскэ Союзһаа Нидерландда байдаг далайн-сэрэгэй атташе 1-дэхи рангын капитан К. Н. Сухоручкин ябалсаа. Советскэ корабльнуудай отрядай командалагшын хүндэлэлдэ зорюулан крейсер «Де Рейтер» 13 буудалтаар салют үгөө. «Свердлов» крейсер харюугай салют үгөө.

Нютагай сагаар үглөөнэй 7 час 45 минутада Роттердамай түрүү порт бологшо, Маас мүрэнэй адагта байдаг Хук-ван-Хо[...] рабльнуудай отряд хү[...]

«Свердлов» крейсер [...] гаар нацын заншалта [...] Кораблиин оркестр Н[...] ба Советскэ Союзай гү[...] нүүдые наадаа. Хук[...] дын эрьеын батарейнү[...] салют үгөө. Эрье [...] ландска далайн-сэрэгэй[...] рягуудһаа хүндэлэлэй [...] бигдаһан байгаа..,

9 час 45 минутада [...] ерэжэ советскэ корабл[...] соо. Эрье дээрэ сугларһ[...] то голландецууд совет[...] дые хани ёһоор амарш[...] тердамай хүн зон пул[...] баглаа сэсэгүүдээр дал[...] Роттердамай далай[...] ахалагша начальник К[...] сема «Свердлов» крейс[...] дээрэ гараа. Тэрэ совет[...] нуудай отрядые ко[...] В. Ф. Котовто ороо. К[...] сема, контр-адмирал [...] тэдэнтэй суг ябалсаһ[...] хүндэлэлэй харуулай ур[...] гараа.

Удаань контр-адмирал [...] лайн ябган сэрэгэй ко[...] генерал-майор Ромови[...] тердамай бургомистры[...] дүүргэгшэ Стилтхойсда [...] ошоо.

Оройшог болоһон хой[...] адмирал Котов Гаага о[...] ландиин далайн-сэрэг[...] дые командалагша ви[...] Бурхардда, далайн-сэрэг[...] дэй штабай начальник [...] рал Проппертэ, тэрэшэ[...] һээ Нидерландда бай[...] С. П. Кирсановта айлша[...]

Советскэ корабльнууд[...] да июлиин 25 хүрэтэр б[...]

Үдэрэй 2 час. Энэ үедэ автобуста һуудаг газарта хүн зон олоороо сугларанхай. Тэдэнэй олонхинь үхибүүдээ холын аян замда мордуулхаяа ерэһэн хэбэртэй.

Уданшьегүй автобусай абяан хүнхинэжэ, хаа хаанаһаань «зай, иигээд һайн ябажа ерээрэйт» гэһэн абяанууд дуулдаба. Иигэжэ Мухаршэбэрэй дунда һургуулиин 9-дэхи класай һурагшад хамтадаа 13 хүн БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын, ВЛКСМ-эй Обкомой путёвкоор республикын залуушуулай туристска III слёдта хабаадалсахаяа холын аяншалгада мордоһон юм. Тэдэнэй урдахи харгы замынь ута байгаа. Мухаршэбэр, Харашэбэр, Бичура, Кяхта, Гусиноозёрск, Улан-Удэ маршрудаар аяар 650 гаран километрын газарта, ехэнхидээ ябагаар, хүдөө хээгүүр ябаха байгаа.

ТҮРҮҮШЫН ХОНОЛГО

Түргэнөөр гүйжэ ябаһан автобусай сонхоор захагүй тарялан ногоорон харагдана. Нэгэ хэды сагай үнгэрһэн хойно Харашэбэр тосхондо хүрэбэбди. Тэндэһээ аяншад 60-аад километрын газарта ой тайгаар ябажа, Хёлго мүрэн хүрэхэ байгаа. Аян замшад түрүүшын үдэртэ ой тужа, бургааһа, тэрэлжэн соогуур 16 километрын газарые нэгэшье амарангүйгөөр гаталба. Урдажа байгаа бишыхан булагай дэргэдэ ойр зуурын амаралта хээд, харгы замаа саашадань үргэлжэлүүлээ.

Тиигэжэ ябаһаарнь үдын халуун үнгэржэ, үдэшын боро хараан дүтэлбэ.

— Харыт, тээ тэрэ ямар заахан гэр гээшэб,—гэжэ һурагшадай нэгэниинь хэлэбэ. Тэрэнэй хажууда ошоходомнай үни хада баригдаһан, үмхиржэ унахаяа байһан ангуушанай гэр байгаа. Эндэ бидэнэр тогтожо, үдэшынгөө эдеэ хоол бэлдэжэ, хонохо гэжэ түхеэрбэбди.

Үдэшын сайлалгын һүүлээр һурагшаднай харгы замдаа юу хараһанаа, үзэһэнээ, хаагуур ябаһанаа бултыень дневник соогоо тэмдэглэжэ абаба. Һурагшад харгы замдаа эсээшье һаа, амарахаяа гансата хэбтэбэгүй. Ой тайгын элдэб үзэсхэлэнтэ байдал тэдэниие ехээр һонирхуулна. Ой тайга соогуур сэбэр агаарта ябажа, элдэб үнгын сэсэгүүдые түүжэ, һурагшад ехэл хүхюутэйгээр хоноо бэлэй.

Үглөөдэрынь һурагшад үүрэй хираанаар бодожо, үдэрэй тэн болотор һургуулиингаа даалгабариие дүүргэбэ: тэдэнэр һуралсалда туһаламжа болгохо нилээд ехэ юумэ суглуулба.

Хахад үдэрһөө хойшо харгы замаа саашадань үргэлжэлүүлбэбди. Ябажа ябатараа ой модон соо түймэрэй носожо байхые харабабди. Эндэ түймэр унтарган байһан хүнүүдтэй уулзажа, тэдээндэ туһаламжа үзүүлээ һэмди. Иигэжэ 60 гаран километртэ ябагаар ябажа, Хёлго мүрэндэ хүрэбэбди.

УҺАН ЗАМААР

Энэ мүрэнэй эрье шадар ерэхэдэмнай саг оройхон болоод байба. Эндэ нэгэ хонобобди. Республикын туристска III слёдта гүйсэдхэхэ дуу, хатар, спортивна наадануудаа үглөөдэрынь бэлдэжэ үнжэбэбди.

Гэрһээ гараһаар 3 үдэр үнгэрбэ. Аян замшад үшөө 70-аад километрын газарта уһаар ябаха байгаа. Үглөөдэрынь һурагшадта һала хэхые даалгабари үгтэбэ. Тиигэжэ 4-дэхи үдэртөө уһан замаар ябажа эхилээбди. Замдаа уһанда тамардаг олон үнгын шубуудые хараабди. Ойр зуурын амаралта хэхэдээ загаһа агнаабди, сүлөөтэй сагтаа ном уншаабди, шатар, даам наадаабди. Иигэжэ уһанай эрье зубшан ургаһан шугы бургааһанай дундуур сэнгэжэ, зугаалжа ябахада, аятай зохид байгаа һэн.

ЮҺЭДЭХИ ҮДЭРТӨӨ

Аяншалагшад гэрһээ гараһаар байгаалитай һайса танилсаба. Тиигэжэ 9-дэхи үдэртөө Кяхта город ерэбэбди. Эндэ 2 үдэрһөө үлүү байжа, городой ажабайдалтай танилсабабди. Аяншалагшад хизаар ороноо шэнжэлхэ музей, элдэб памятнигуудые хараһан байна. Мүн городой фабрикануудай ажал хүдэлмэритэйнь, түрүү ажалшадай дүй дүршэлтэй танилсаабди.

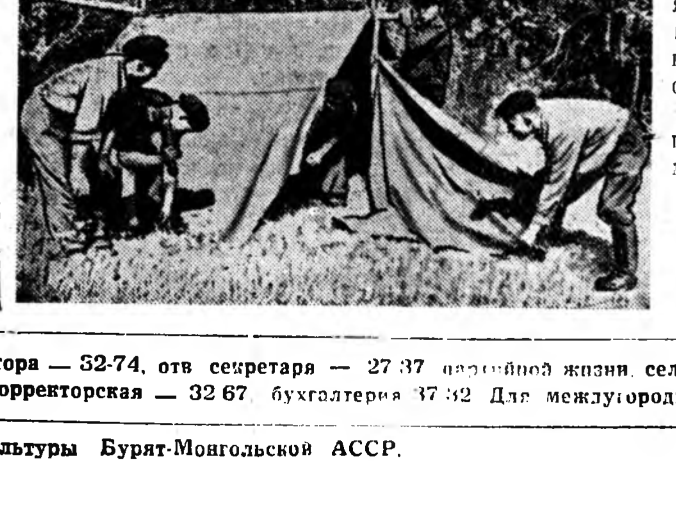
Кяхтаһаа поездоор Гусиноозёрск ерэбэбди. Эндэ хоёр үдэр байхадаа шахтёрнуудай хүдэлмэритэй һонирхон танилсабабди. Тиигэжэ аяншалжа, һүүлшымнай зам болохо Улан-Удэ город тээшэ шэглэн гараа һэмди.

ДЭЭДЭ-БЕРЁЗОВКОДО

Июль һарын наратай сэлмэг дулаан үдэр боложо, Дээдэ-Берёзовкодо хаа хаанаһаа залуу туристнууд сугларжа эхилбэ. Эндэ республикын залуу туристнуудай III слёдто хабаадалсахаяа 20 гаран командануд сугларһан байгаа. Слёдой болоходо Монголой Арадай Республикын гэгээрэлэй министр нүхэр Жамсаран, БМАССР-эй гэгээрэлэй министр нүхэр Баранников гэгшэд холын аян замые амжалтатайгаар дабажа ерэһэн туристнуудта халуун амаршалга хүргэбэ.

Удаань гурбан үдэр соо үргэлжэлһэн командануд хоорондын мүрысөөн болобо. Энэ мүрысөөндэ манай команда һайн амжалта туйлаа. Туристска эстафедээр 3-дахи һуури, акробадаар 1-дэхи һуури эзэлээ. Тиихэдэ һурагша Шадарова мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые харуулһанайнгаа түлөө грамота, шан абаба. Гадна бүхы һурагшаднай «СССР-эй турист» гэһэн значогто хүртэбэ.

И. Оленников.

☆

—Аятай даа, зунай сагта һайхан агаарта ябахада—гэлдэжэ байгаад һурагшаднай сагаан майханаа татажа, ойн соорхойе эзэлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аяншадай нэгэ команда майханаа татажа байна.

Т. Гармаевай фото.

☆ ☆

Испаниин, Португа[...] США-гэй сэр[...] хэлсээнүү[...]

ПАРИЖ, июлиин 19. Мадридһаа абтаһан м[...] дэй ёһоор, испано-амери[...] рэгэй хэлсээнэй һаяхан[...] дүүрэһэнэй һүүлээр, [...] Португалиин ба США-г[...] хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэ[...] рэй хэлсээн тэндэ болоо.[...]

Американска [...] самолёт хос[...]

РИМ, июлиин 20. (ТА[...] риканска далайн-сэрэгэй[...] хоёр самолёт Сицилиин [...] шадар мүргэлдэжэ газар[...] дүрэшэбэ гэжэ хэблэл м[...]

Редактор[...] О. Го[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26 Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв секретаря — 27 37 партийной жизни сельского хозяйства — 47 59, пропаганды и переводов культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32 67 бухгалтерия 37 32 Для междугородных переговоров — 16.

Н—00820. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак.